

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deak Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ție.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscrisurile nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Regele Carol.

București, sfârșitul lui Sept. v. 1909.

Regele Carol a străbătut zilele aceste pe întreaga lățime a imperiului său, sînaia la Constanța, pentru a inaugura lucrările importante din port ale mar-silosuri. Totdeauna când regele apare în jocul poporului său, admirațiunea pen-til, cum a știut el să domnească în această țară și încetul cu încetul să o în pozițiunea în care se găsește ea trebuie să crească în ochii tuturor. Din toți monarhii europeni, și foarte din alți bărbați de stat străini pot vedea samă de raporturile, în care i-a dat odraslei familiei de Hohenzollern să așeze pe Tronul țării, să ia sceptrul, să și să l mînuiască așa, ca în sfârșit să iată din lăuntru cât și din afară, să urmărească această activitate plină de roade. Mai o singură dată în timpul lungii sale domnii s'a părut acestui principe, tăiat din că nu poate suporta povara greutăților pe umerii săi, și că prea din cale sunt dureroase ranele inimii sale.

Regele Carol a luat hotărîrea să renunțe la mîna sa înaltă. Dar clipa de slăbiciune a învinsă spre norocirea acestei țări și a poporului românesc.

Pentru un principe crescut în tradițiile case domnitoare germane, nu era ușor să se familiariza cu raporturi cu desăvârșire între de ale patriei sale mume. La întra-

rea lui în țara pe care avea să o domnească, poporul român i-a prezentat o constituție din cele mai liberale. Fără șovăire, principele Carol a iscălit-o și a jurat în fața lui Dumnezeu și a reprezentanților poporului că o va respecta, și a respectat-o cu sfințenie în tot timpul domniei sale de patru-zeci și trei de ani, cu toate că partidele politice în lupta lor pasionată și coborîță adeseori la un nivel foarte josnic, creau situațiuni de ispite pentru Domnitor, de a devia dela linia dreaptă.

Statuturile superioare ale societății pe de o parte căutau a se lîngșa noului stăpîn, pentru a-l trage în jocul lor, pe de altă parte însă îl batjocureau și îl vorbeau de rău. Mulți ani de-a rândul s'a putut susține în mijlocul acestei societăți o gazetă, care zi de zi săpa pe față și în forme foarte triviale autoritatea domnească. Fără sfială și cu un timbru oarecum naționalist se vorbea pînă și în cercurile cele mai înalte politice și militarești, mai ales când ele nu erau la putere, de »Neamțul, care a venit în țară pentru a se îmbogăți«, care aci ar proteja pe »ciocoi«, aci s'ar alia cu »proștii« și »cei de peșteră și mîine« dela curtea domnească, toate menite a trage în noroiul stradelor dinastia nouă străină.

Ca și când n'ar ști nimic din cele ce se petrec în jurul său, regele Carol și-a urmat drumul său înainte fără șovăire. Ușa palatului domnesc era deschisă pentru toți depotrivă, cari veneau în numele poporului, al științei și al progresului. Nici unul din

bărbații politici ai țării nu se poate fâli astăzi că s'a apropiat mai tare de persoana domnitorului, decât reclama situațiunea țării. Curtea regală din București n'are scări pe din dos și nu e asediată de o camarilă oarecare. Cu toate aceste legăturile între dinastie și popor se strîng din ce în ce mai mult și nu pe calea obicinuită, prin intermediarul unei clase aristocratice, ci deadreptul. Glasul răgușit al »Adevărului« antidinastic de odinioară, a amuțit fără ca cineva să-l strîngă de gât; el a amuțit fiindcă urechile dispuse al asculta s'au făcut din ce în ce mai puține, pînă ce nu se mai găsea nimeni.

Simpatiile pentru dinastie creșteau în mod firesc în raport cu recunoștința poporului pentru binele, care a rezultat pentru țară din activitatea ei mănoasă.

La aceasta schimbare îmbucurătoare a contribuit în mod însemnat și atitudinea peste măsură simpatică a Reginei.

Clevetele n'au încetat de tot nici astăzi printre straturile politice, dar ele sunt deochiate și puse după cuviință în socoteala pasiunilor de partid. Grosul cetățenilor este străbătut de o venerațiune pentru regele încă prea apăsător și lîngă lui este încă prea cuprinsă de nevoile zilei, ca să și fi putut da seamă de cele ce se petrec în jurul lui.

Vor fi astăzi încă foarte mulți țărani, cari n'au cunoștință de existența unui rege român, care le stăpînește țara. Pentru ei stăpînul adevărat rămîne tot »boierul«, pe care îl și agrăiește cu »Măria Ta« și cu »înălțate Stăpâne«. După concepțiunea ță-

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Când fulgerul se 'ndoale...

Când fulgerul se 'ndoale pe mare, ca un șarpe
ploaia plînge tristă în urletul furtanel
sez o simfonie de flaute și harpe
cîntă albă și mai dulce decît Sonata-Lunei.

sez o simfonie cîntată 'ntr'o pădure
cipri și ruine, că lacuri luminoase
cari plutesc molatec, în vâlurile sure,
lomele lui Böcklin cu sunete de oase.

ar azi, când stăm alături în ceasurile serii
lina-ți răsufare se 'mprăștie 'n oda le
știu de ce mă sbucium în brațele durerii
'n sufletu-mi s'abate a tadului văpaie.

azi când stăm alături, iar lina-ți răsufare
spină ca un cântec de flaute și harpe, —
știu de ce mă prinde un dor nebun de
mare,
urletul furtunii și-al fulgerului șarpe...

Victor Eftimiu.

Radu Negru Vodă.

(Dr. Atanasie M. Marienescu, Negru Vodă și epoca lui. Extras din Analele Academiei române Seria II. Tom. XXXI. Memoriile secțiunii Istorice. București, 1909).

Istoria lui Radu Negru Vodă, întemeietorul Munteniei sau a Valahiei, este învălîtată în întunecime, care a îndemnat pe unii a declara întreaga această epocă de legendară și a șterge pe Radu Negru Vodă din șirul Domnitorilor români. Acest capitol al istoriei noastre este însă cu atât mai interesant cu cât el încopiază evenimentele petrecute la noi, cei dincoace de Munții cu cele de dincolo de Munți. El e și foarte important fiindcă privește întemeierea unui stat românesc, din care a răsărit regatul român de astăzi. Scrutarea acestei epoci legendare a istoriei române este deci vrednică de o intențiune muncă și de un aprofundat studiu al istoriografilor noștri.

Cercelările Dlul A. Marienescu să întemeiază pe faptul real al descălecării românilor din Făgăraș la Cămpulung în Trandalpina, a Valahiei de mai târziu. Acest fapt s'a petrecut într'adevăr, este deci un fapt istoric bine precizat și mai presus de orice îndoielă. Rămîne a se cerceta și stabilii cauzele, care au determinat pe românii din Țara Oltului (Țara Blahilor) a părăsi vetrele strămoșești și a trece Munții; care a fost drumul lor, unde și când au descălecat și cum s'au organizat el în noul lor așezământ?

D. Marienescu dă următorul răspuns documentat la aceste întrebări: Regele Ungariei Andreiu II, care a domnit dela 1205 pînă la 1236, a che-

mat pe cavalerii teutonii ca să se așeze în Ardeal pentru a apăra hotarele contra cumanilor. Acest ordin de preoți-ostași erau la anul 1211 așezați și organizați pe fundus regius, și anume în tera Borsa (Țara Bârsel), teritorul, care spre sud se hotărește prin munții Brașovului, spre vest prin apa Bârsel, spre est prin apa Oltului și spre est prin apa Tatrangului. Regele le mai dăruiește din pămînturile luate dela români (terram exemptam a Blaccis) teritorul între apele Cârții și ale Arpașului, pe care stau astăzi comunele Cârța-săsească, Streza Cârțișoara, Arpașul-de-sus și de jos. Documentul de donațiune este iscălit și de un român cu numele Botez. Dăruirile făcute tot din pămînturile românilor la »castrul Almaye« nu sunt bine lămurite. Almaye, altădată Almagia este pus de Marienescu pe locul unde stă astăzi satul maghiar-român Hălmeag (Halmágy). Dar acest sat este tocmai pe malul Oltului, și anume pe malul drept. Peste drum de Hălmeag este, nu Veneția ci Șercaia, a cărei hotar este despărțit de al Hălmeagului tocmai prin apele Oltului. Textul documentului de dăruire, dat de Hurmuzaki și citat de Marienescu zice: »Iară prima metă a acestei țări (Țara Bârzei) să începe dela castrul Almaye și porcede pînă la marginile castrului Nollgiant și de aci înainteză pînă la marginile Nicolai, unde curge apa ce se numește Alt (Olt) și așa meta suindu-se pe lîngă Alt etc.«

După aceasta descriere a hotarelor țării dăruite, »Almaye« nu poate fi Hălmeag, situat tocmai la Olt. Almaye trebuie să fie o localitate, îndepărtată de Olt, și linia de hotar ce pornește dela acest punct numai în prelungirea ei »la mar-

ranului boierul poate face toate, ce le găsește cu cale: poate judeca, poate pedepsi, poate pune și răpune slujbași publici, poate cere dăjdi, poate da dispense de armată, cu un cuvânt exercită toate drepturile unui suveran. Nu prin fantazii și-a creat țaranul aceste concepte, ci din realitatea, în care trăiește. El vede cu ochii și simte cu trupul cum boierul judecă, pedepsește, pune și repune slujbași etc. Ce misiune ar mai putea avea pe lângă acest boier un „rege”? Cuvânt străin și neînțeles pentru limba și mintea țaranului.

Prin tradiție el a păstrat convingerea, că există pe lumea aceasta pământescă și cineva mai mare și mai tare decât boierul. Acesta este *Țarul Rusiei*, care a legat pe boieri cot la cot și le-a tăiat capetele. Nu era o poveste fără un temei real, când în revoluțiunea țărănească din urmă se susținea că gândul țaranilor era îndreptat spre *Țarul Rusiei*.

Prin deslegarea norocoasă și foarte importantă a chestiunii agrare și din punct de vedere dinastic are să dispară tot mai mult a tot puternicia boierului, are să dispară din mintea țaranului suveranul străin și suveranul său va intra, nu numai în mintea ci și în inima lui, cu atât mai cu drag, cu cât de numele acestui suveran s'ar lega și binefacerea desrobirei sale.

Regele Carol și-a îndreptat privirile și silințele sale mai întâiu asupra poziției din afară a țării sale, și cine ar putea susține că nu aceasta ar fi fost prima și principala grijă? Și cine n'ar recunoaște astăzi cerile interne ocupă în silințele regelui un loc de frunte armata și cine s'ar putea îndoi că există o necesitate imperioasă ca armata să fie pusă în fruntea preocupărilor?

În această armată, creată și sporită și întărită de Regele Carol, stimată și prețuită de străinătate, se razimă astăzi țaria noastră națională. Biserica, școala, și des-

facerea avantajoasă a bogăției, cu care Dumnezeu a învrednicit pământul românesc, erau chestiuni, cari nu sufereau să fie împinse în rîndul al doilea și reclamau devotamentul și făptuirea întreagă a unui Domnitor, care și-a dedicat ființa sa țării și poporului.

Chestiunea agrară n'a putut în deslegarea ei să țină pas cu celelalte chestiuni importante, din cauza raporturilor sociale și politice particulare, în care se găsea țara. Pe când pe toate celelalte țărîmuri nu era la mijloc interesul material deosebit a vreunei clase sociale și progresul a putut fi îndeplinit fără piedecă pe *cale constituțională*, în chestiunea agrară el se lovește de interesul material tocmai al acelei clase, care dominează și viața politică a țării. Fără a jigni sau a primejdiu regimul constituțional, Domnitorul constituțional nu putea împinge reforma agrară mai tare și mai repede, decât era dispusă a ceda clasa proprietarilor și a arendașilor de pământ.

Dacă Dumnezeu îi va da viață și putere Regelui Carol, chestiunea agrară are să fie pusă pe bazele unei deslegări juste. De-abia după desnodământul norocos al acestei chestiuni, dinastia va prinde rădăcini neperitoare în masele mari ale poporului și va fi întărită de mărirea întregii națiuni de un gând și de o simțire.

Dela frații din Bucovina. Un nou orizont de activitate pentru întărirea etnică a neamului nostru bucovinean se arată prin modificarea legii electorale, ce se discută acum cu aprindere în țară în ciuda jidanilor cari nu știu ce să mai facă. Cu toate acestea se va săvârși legea care va săvârși legea așa cum este înfățișat garantează pe viitor alegerile libere, înmulțirea mandatelor, căci mai mulți alegători vor avea dreptul la vot, deoarece censul se va scădea la două coroane. Alt fapt care bucură neamul românesc de aici este că alegerile se vor face pe *colegii naționale*, așa că vor putea intra mult mai mulți deputați români în dietă.

În districtul Rădăuțului, la 26 Sept. st. v. s'a ținut adunarea plenară a reuniunii învățătorilor

români. Intre altele s'a propus: 1) școlarii să ia pe școlari al țării; și al doilea: limba oficială la purtarea agen-

— **Radicalii sârbi.** Am arătat nostru de ieri că deputații radicali răsărit partidul naționalităților. Astăzi știrea noastră cu cele ce urmează.

Deputații sârbi radicali: Mladen Mrksics, D. Musicki, G. Krassolice noilovici s'au prezentat după ședința Camerei la președintele Justiției și au spus că vor forma un partid nou.

Acest nou grup va înscrie în partea cea a credului partidului și se referă la chestiunile de drept politic și economice ale Ungariei.

În celelalte afaceri își vor forma parată.

Șaguna și Curtea imperială

(Iulie 1846 pînă la Septembrie)

De Eugen Brote.

III.

Șaguna în fruntea bisericii autonome

Prin numirea sa de *vicar* al episcopiei din Sibiu (27 Iunie 1846) Șaguna a dat firul raporturilor cu Curtea. De atunci trebuia să și creeze pozițiunea celor doririlor sale, să și-o mențină și să și-o apere. Curând după numirea sa pleacă în Viena ca să se întâlnească direct cu Curtea imperială. Baroșii rămas fără îndoială bine impresionat de Șaguna, căci dela prima lor întrevedere au vădit în el un om care știe să se apere și să se ajute și în afacerea *răscoalii* de pozițiunea sa viitoare în țară și mai ales de *instrucțiunea* odioasă de Șaguna în această privință. Dacă a fost primit și de împărat și dacă și alți înalți dignitari ai Curții, nu puțin date câte le avem până astăzi această călătorie. Este însă mai mult decât probabil că Șaguna a căutat să se întâlnească cu cât mai mulți din cei ce ocupau pozi-

ginele castrului Noilgiant și de aci înainte la marginele Nicolai ajunge la Olt. De altcum Șercaia, situată peste drum de Hălmeag, la gura văii Șincei găzduiește și astăzi o colonie destul de puternică germană, ca și Cârța săsească. Valea Șincei isvoarește aproape de Zernești, va să zică la hotarele țării Bârsei. La isvoarele ei stă astăzi satul românesc Poiana-mărului, care poartă numirea ungurească Almásmező. Din punct de vedere geografic acest Almásmező ar putea fi considerat ca un punct de plecare al hotarelor țării Bârsei pe valea Bârsei în jos, care să revarsă din sus de Feldioară (Marienburg) în Olt. Pentru istoria epocii lui Radu Negru Vodă însă, acest amănunt, pe care ne-am permis al releva aici, n'are vr'o importanță deosebită.

Marienscu constată mai departe că ordinul teutonic n'a respectat hotarele teritoriilor dăruite ci a trecut peste ele atât în țara Bârsei cât și pe pământurile luate dela români din Țara Oltului românească, și au făcut în ambe direcțiuni ocupațiuni nelegiuite. Ei s'au întins mai ales prin valea Buzăului, unde au dat peste români, pe care i-au silit să plece, întocmai precum au împulzit și românii dintre văile Cârței și a Arpașului, și dacă, ipoteza noastră cu Almásmező s'ar întemeia, pe cei din valea Sincel, unde stau astăzi satele: Poiana-mărului, Șinca-nouă, Șinca-veche și Vad. Aceste năvăliri peste români s'au întâmplat în anii 1213 și 1214. Ei au fost alun-

gați din pământurile lor de cavalerii teutonici, care erau în serviciul catolicismului, nu numai pentruca să facă loc noilor coloni, ci și pentru a slăbi ortodoxismul șișmatic. Emigrarea românilor fugăriți s'a făcut prin trecătoarea dela Bran. Pentru cei de pe valea Cârței, a Arpașului și a Sincel trecătoarea dela Bran este unicul drum practicabil în Valahia la Câmpulung.

Dela Cârța și Arpaș el duce pe valea largă a Oltului în sus până la Șercaia; de aci pe valea Sincel în sus până la Tohanul-vechiu unde a pucă valea Branului. Din coama Munților deasupra satului Bran, care n'are decât 1240 m. înălțime, scobori deadreptul în valea Dimboviței unde este situat Câmpulungul. Românii din valea Buzăului, împulziți și ei de cavalerii teutonici vor fi preferinți fără îndoială să iee drumul mai scurt și mai la îndemână pe riu în jos spre Moldova. Radu Negru a fost unul din cei alungați, probabil om cu avere și cu trecere printre români și ocupa pozițiunea unui chinez sau jude. Dar posibilitatea nu este exclusă, chiar din expunerile d-lui Marienscu, ca emigrarea să se fie întâmplat cu o bună înțelegere întră Radu Negru și căpetenia cavalerilor și a regelui Andreiu II. Căci Câmpulungul era tot în țara ocupată de cavalerii teutonici și stăpânită de regele Andreiu. Pe Radu Negru îl găsim căsătorit cu o *contesă catolică*, care este însoțită de un capelan cu numele Gabriel venit din Kiprovac. La Câmpulung Radu

Negru, care vine din țara românilor, călugări «schismatici» ridică după obicei acolo o mănăstire tot «schismatică» și ca soția sa Margareta să se întemeieze mănăstire pentru mamele, nu departe de primărie.

Inscripțiunea de pe vechea biserică de Câmpulung dovedește că aceasta biserică a fost zidită și sfârșită de bătrânul lostivul creștin Radu Negru Voivod, din început descălecător al Țării românești 1215. Ceata cu care a pornit Radu Negru din valea Buzăului, s'au răspândit în Transalpină, care ia acum numirea și în Vlahia. Toți cei veniți în țara nouă cunosc în Radu Negru pe căpetenia marelui emigranților nu se cunoaște, supune că ar fi fost «mare». Într-o scrisoare Radu Negru se numește pe sine «D. gro Vlahiei». Mai târziu poartă și titlul de Arlaș și Făgăraș, conferit lui de regele Andreiu II, cu care, se vede și din acest raport, a fi fost în bune raporturi.

Marienscu insistă în deosebi asupra descălecării, care la cronicii și istoricii noștri se vede înțelesă între 1215, 1241 și 1242, dește falșitatea celor două din urmă, astfel ca cert cel de 1215.

Schuber Lajos

Szabadka, Beresényi-u. 314.

vopsitorie de primul rang și atelier de curățit hainele de mătase și fire de lână, cu putere de aburi

Primește vopsirea și curățirea de *haine bărbătești și femețești, uniforme de dantele și tunis, umbrele, broderii* Dantele vopsesc: conform gustului rafinat, după modele. Primește curățirea de materii de mobile atât în casă, de casă. *Mănuși de glassé și rocuri de piele* se vopsesc elegant. — Hainele se vopsesc în decurs de 24 ore. — Comandele poștale se execută prompt și

ate. Invățătura pe d'inafară, drilajul a adus școala în bancrot. Școala modernă însă, școala adevărată, va fi pe eievord de reaclată tradițională plictiseală și de prăincederea ceamată de dobândirea notelor.

Invățătorul de mine nu se va mai ține ca orbul de obligatia sistemului vechiu, ci, punindu-se, s'ar zice, în pielea copilului, după descoperirile noi ale «pedagogilor experimentali» Sikorsky, Burgerstein, ș. a. va căuta să cunoască bine decît pîn'acum «individualitatea copilului», și să-l deprinde să-și îngrijască cit de mult sănătatea, avînd a-l obișnui la muncă liberă, neatîmătoare, puterea exemplului, avînd a-i cultiva conștiința, și dea societății ca om întreg, ca om «de omenie».

Prin pilde vii din viața de toate zilele învățătorul să arăta elevului, că nu s'a pomenit nicăiri vre-o abateră dela rînduiala bună din lumen, văcîndu-se în toate lucrurile și în toate timpurile, că :

Om bun petrece bine,
Om rău pătește rău.

Și cum toți creștinii ne închinăm în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh : Sfînta Treime care prezintă calea celor ce doresc să vadă bine în lume, să astfel să ne sîrguim, deci, și noi învățătorii a mîntuim în școală sănătatea, muna și omenia. Prin această treime școlară va conlucra fiecare învățător la viitorul poporului său ; în numele acestei sfînte Treimi declar și eu adunarea generală de deschisă.

Discuția presidială răspund și salută adunarea : P. O. d. protopop Alexandru P. Popovici, delegatul consistorului Caransebeșan ; d. subinspector Czegléti, reprezentantul guvernului ; d. Dârlea, delegatul Reuniunii învățătoresți aradane ; și d. învățător pensionar Traian Lința în numele comunei Cacova.

Urmează citirea dizertației »Școala și dialectele locale« lucrată de Teodor Savescu învățător în Macedonia. Nefiind autorul de față, dizertația o citește învățătorul Petru Savi, care face și unele explicații asupra ei.

Se aleg apoi comisiunile, cărora li se predă : Raportul general al comitetului central, raportul bibliotecarului, raportul casarului, și alte exhibiții scurse.

Ședința a doua se deschide la orele 1 1/2 d. a. tot în biserică.

Rapoartele comisiunilor se iau la cunoștință. Dintre hotărîrile mai importante amintim următoarele :

Se esmîte ca reprezentant al Reuniunii noastre la sîrbățile centenarului Șaguna Di Gheorghe Jianu.

Adunarea generală ia la cunoștință hotărîrea comitetului general de a scoate regulat în fiecare lună organul oficial al Reuniunii sub numirea »Educătorul«, ridicînd abonamentul pentru membri ordinari dela 1 coroană la 2 coroane și votînd directorului revistei o remunerație anuală de 500 coroane.

Se primește propunerea din anul trecut al membrului Gheorghe Joandrea, privitoare la fondul de pensie.

Să decide, că adunarea generală din anul viitor să se țină la Panciova, cel mult pînă la 15 Septembrie.

Pentru anul societar 1909/1910 se alege președintele : Georghe Jianu, vicepreședinte : Ioan Vidu, notarii : Petru Bandu, Mihail Crăciun și Procopie Șimian, bibliotecar : Alexandru Oae, casier : Patrichie Rămneanțu ; membrii în comisia literară : Gheorghe Jianu, Dr. Valeriu Braniște, Gheorghe Joandrea și P. Bizerea fisc al Reuniunii : Dr. Cornel Jurca.

Rap.

Executarea lui Ferrer.

Executarea șefului republican Ferrer a trezit cele mai adînci nemulțumiri în întreaga lume civilizată. Pocnetul puștilor de supt zidurile fortului Montjuich a aflat răsunet în mii de inimi îngenuchiate și prin acest fapt țara s'gduita din temelii stă înaintea unor evenimente cari sunt inevitabile. În însăși Spania cu toată rigiditatea cenzurii care controlează cu cea mai mare

severitate toate știrile ce se dau publicului, fatalitatea nu va întîrzia să urmeze. Căci nu trebuie pierdut din vedere că revoluția de astăvară a fost numai pentru moment sufocată și e de ajuns cea mai mică nemulțumire ca să izbucnească de nou cu și mai mare putere.

Nemulțămîrile provocate de războiul african, la care se mai adaugă și moartea lui Ferrer, singurul și cel mai popular dintre aderenții republicii, au umplut cupa amărăciunii : Ocazia aceasta e cu atît mai binevenită cu cît puterea armată a Spaniei nu poate desvolta destulă energie în interiorul țării și e mai mult ca sigur, că Spania stă în fața unei revoluții sociale, care va s'gdui din temelii toate așezămîntele țării, și atunci vor alerga pocăiți și cu capetele plecate, toți aceia cari au uitat pentru un moment că mai există în lume și altă putere decît a paloșului, și odată deslănțuită nu sînt zăgazuri să o mai poată potoli și aceasta este furia poporului. Răzbunarea lui n'o să întîrzie și va fi vai de toți aceia cari s'au făcut vinovați de moartea lui Ferrer, trezînd cu nepăsare nemulțămîrea celor împilați, a căror răbdare a întrecut orice margini.

Și în vreme ce la vestea morții lui Ferrer în Lisabona s'au arborat drapele negre pe edificiile publice, o mișcare de revoltă s'a pornit în întreaga Europă tîrînd cu sine spaima și groaza răzbunării. În Paris înaintea ambasadei spaniole s'au adunat vre-o 10 mii de oameni protestînd cu energie contra faptelor neomenesli a guvernului plutocrat din Spania. Pentru împrăștierea mulțimii s'a trimis mai multe detașamente de ostași, care s'au luat la harță cu mulțimea. Pe străzi au fost sălbatice vărsări de sînge mai mult în

Aceleși știri puțin măgulitoare pentru Spania sosesc și din mai multe orașe ale Italiei, Milano, Neapol, Genua, de asemenea din Belgia, Bruxelles și alte localități însemnate. Senatul orașului Donca a luat parte la doliul muncitorimei împărțînd manifeste de protestare pe stradă. Primăria orașului Florența a hotărît ca unei străzi principale a orașului să-i dea numele Ferrer. În Triest a fost proclamată greva generală de muncitori socialiști, la cari s'au alăturat și elevii școlilor medii. Iată ce simpatii a pregătit actul temerar, pentru Spania și ce răsunet a avut executarea lui Ferrer în lumea mare.

Iată știrile ce primim asupra acestui eveniment :

Execuția.

Martii seara o ștafetă a adus în goana calului porncă în mînaștirea capușinilor din Barcelona, să se trimită cîtiva călugări în fortul dela Montjuich, pentru mîngăierea unui condamnat. Imediat au plecat trei căruțe de seara pe drumul prăpăstios spre forturi, în jurul cărora mișunau patru de soldați mențiți să supravegheze ordinea. La miezul nopții Ferrer a fost dus înaintea președintelui tribunalului, care i-a comunicat că a fost condamnat la moarte. Știrea aceasta la lăsat rece și cînd i-s'a întins protocolul să-l semneze l-a scris fără nici o emoțiune. Seara condamnatul a făcut mai multe scrisori, pînă cînd i-a venit apărătorul. Spre zorile zilei trupe de ostași au fost postate pe colinele din jurul fortului — cu scop de a zădărnici orice manifestații. Cînd a sunat cîntecul Ferrer a fost escortat supt șanturile forturilor, unde a primit mîndru și rîspîngînd împărțîșirea din urmă — gloanțele omorătoare, pornite din trei salve de puști.

Ținuta papei.

Ziarul Tagedblatt aduce știrea, că papa ar fi înțrebat guvernul spaniol prin nuntialul său dela Madrid, dacă intervenția sa în cauza lui Ferrer ar avea oare care rezultat favorabil. Guvernul spaniol a răspuns negativ. Astfel papa a fost silit să re-muște dela cererea sa de agrăjare, ca nu cumva să fie expus la un răspuns de refuz.

Ciocnirile sîngeroase din Paris.

Martii pela ciasurile nouă au început să se animeze fără de veste stăria din jurul ambasadei. Un grup în frunte căruia era deputatul Vailland și membrii comisiei Ferrer, a încercat să rupă cordonul gardiștilor, dar a fost respins. Puțin înainte de 10 ciasuri două detunături de revolver au răsunat în colțul străzii Avenue Villiers. Una a nimerit pe un polițist, care a fost transportat la spital. Sergenții au golit strada cu tesacele scoase. În decursul manifestațiilor dinaintea ambasadei a fost mare învălmășeală ; un gardist ciclist a fost împușcat. Mai mulți polițiști au fost răniți, de asemenea un gardist din serviciul interurban. Noaptea mulțimea a aprins mai multe automobile cari se întorceau goale. Nu se știe încă numărul răniților, dintre cari un gardist a murit la spital. O parte din mulțime a fost arestată, alții au evadat.

Greva în riest.

Muncitorimea a întrerupt lucrul, toate atelierele industriale au fost închise deasemenea și prăvăliile. Autoritățile au concentrat geandarmeria din provincie și oraș. Conzularspanii e străjuit de o puternică patrulă de geandarmi și polițiști. După amiază muncitorimea socialistă a ținut o adunare la care a luat parte și deputatul Piettoni și a provocat muncitorimea să reinceapă lucrul. După adunare muncitorimea a manifestat în corpore aclamînd pe Ferrer și a încercat să pătrundă în palatul conzularului, dar au fost respinși de polițiști. Liniștea a fost restabilită numai noaptea tîrziu. Nu se știe cu siguranță dacă vor apărea ziarele.

Situația politică.

O nouă combinație.

După ședința de ieri a Camerei se zvornise pe culoare vestea unei nouă combinații politice, menite să rezolveze criza actuală.

De data asta a apărut în mînaștirea

să deosebește întru cîtva de corifeii de astăzi, în principiu însă nutrește aceleași sentimente șovine față de națiunile nemaghiare și mai ales față de noi români. Ca profesor universitar propaga de pe catedră dușmănia de rasă, ca ministru al instrucției a făurit și el legi școlare tot atît de dăunătoare intereselor noastre, ca și faimoasa lege apponyană.

Ba putem zice cu drept cuvînt, că Wlassics a pornit mișcarea odioasă de nimicire a culturii noastre naționale.

Acesta este omul care vrea să »salveze« țara din glodul în care s'a cufundat, în urma conducerii »drepte« și raționale a părinților ei de astăzi.

Individualitatea lui o cunoaștem din cele premerse ; activitatea lui, în cazul cînd i-s'ar deschide terenul, ni-o putem închipui. — Pentru situația noastră nu va fi nici o schimbare, decît că numărul dușmanilor militanți ai ființei noastre s'a mai înmulțit cu unul.

Ce vrea Wlassics ?

Din o discuție ce a avut ieri după ședința camerei cu primministrul Wekerle și cu cei trei corifeii ai coaliției Andrassy, Apponyi și Kossuth, actualul președinte al contenciosului administrativ, să zice, că să ocupă în mod serios cu rezolvirea crizei.

Faptul acesta îl asigură și împrejurarea, că la președintele Curții de casație (Curia) n'a fost chemat Wlassics, care era destinat pentru acest înalt post, ci s'a ocupat de fostul ministru de justiție Günther, ca un fel de recompensă, pentru că coaliția voia, să scape de dînsul.

În cercurile guvernamentale să vorbea deja m de mult de o combinație în care Wlassics era chemat să ocupe locul primului ministru — și chiar cercurile vieneză aveau cunoștință de această nouă întorsătură.

Și, dând crezământ unei informații a lui »P. L.» de ieri seară, însuși împăratul ar fi fost încunostințat despre aceasta cu ocazia audienței din urmă a ministrului Curței, contele Zichy.

Misiunea lui Wlassics ar fi să compună un cabinet nou, în care să intre atât membrii constituționaliști cât și 48 își și înjghebarea unei coaliții noi cu excluderea poporanistilor.

În cazul, când Wlassics n'ar primi ordine speciale, el n'ar avea decât să voteze cu parlamentul actual indemnitatea bugetară și să conducă afacerile țării în mod provizoriu, până la 1911 când se va deslega chestiunea băncii autonome.

Se vede că aceasta combinație începe a se cristaliza, de oarece Wlassics n'a refuzat încă propunerile ce i-se fac.

Wekerle încă și-a amânat pentru câteva zile plecarea la Viena, și tot în acest scop — se vede — că s'au ajurnat și ședințele Camerei până la 19 Octomvrie, pentru ca tratativele în această direcție să se poată urma fără întrerupere.

Zilele ce vin vor limpezi atmosfera și asupra acestei chestiuni și e posibil, ca ceața ce învăluie situația politică a țării, să se ridice încetul cu încetul.

În tabăra noastră rezolvirea crizei în felul, în care se urmărește nu va aduce nici o lăniște. Noi nu vom putea ceda, până atunci, până când postulatele noastre nu vor fi satisfăcute.

Răspunsul nostru.

Precum era de prevăzut, »Telegraful Român« desminte din nou afirmațiile noastre din articolul nostru »Cine sânt vrășmașii bisericii noastre«.

Ziarul din Sibiu are din nou îndrăzneala să desminte faptul cunoscut de toată lumea, că mitropolitul I. Mețianu a intervenit pe lângă guvernul unguresc spre a nu întări pe părintele Vasile Mangra ca iește încă și dacă »Telegraful« are tupeul de a desminti din partea sa știrea asta, sântem convinși că mitropolitul nu va îndrăzni să tăgăduiască aceea ce a mărturisit singur părintelui Mangra, când i-a spus că deși sinodul episcopesc l-a întărit, el personal nu l va propune guvernului. I. P. S. Sa nu a uitat, desigur o scrisoare adresată guvernului, în care se cuprindeau 24 de puncte de acuză din cari reieșea, că părintele Mangra e un *primejdios* agitator daco-român și dacă el va ajunge episcop, biserica și însuși statul e în primejdie. I. P. S. Sa nu a uitat, desigur, scrisoarea asta, căci doar o scrisese el însuși.

»Telegraful« desminte însă acuza noastră că supremul cap al bisericii noastre ar fi intervenit în afacerea alegerii dela Caransebeș. În privința aceasta sîntem în măsură de a cita altă scrisoare pe care de sigur directorul »Telegrafului« încă nu a uitat-o, căci datează de vre-o câteva luni abea și e *iscăcilită de iel însuși*. Ca directorul *Leibjournal*-ului I. P. S., Sale, iel nu va tăgădui *cine a inspirat scrisoarea asta*.

Înainte de a publica scrisoarea premitem că ea a fost scrisă astă vară, imediat ce fruntașii din dieceza Caransebeșului, adunați într-o consfătuire intimă la Timișoara, hotărâseră să candideze la episcopie pe P. C. S. protosincelul Iosif Bădescu, care a primit la știrea asta următoarea scrisoare:

Sibiu, 2 Iulie n. 1909.

Preacuvioase amice!

Știrea că amicii și consoții de principii te-au candidat pe P. S. Ta pentru postul de episcop al Caransebeșului,

nu a făcut aici bună impresie, nici în cercurile înalte bisericesti, nici în cele mirenești. Îți comunic lucrul acesta cu sinceritatea pe care mi-o cunoști bine și în scopul, ca să meditezi asupra situației, în care poți să ajungi și care n'ar fi bine să ți-o strici singur. Toți sunt de părerea că se face un lucru forțat, un act de încăpăținare, care nu poate să ți fie de folos, nici P. C. Tale și nici bisericii și diecezei văduvite. Lucrurile stau adecă astfel, că probabil *sinodul episcopesc nu te va propune spre aprobare* și atunci ești dat la o parte pentru totdeauna. Nu ar trebui deci să fie forțat acuma un lucru care peste 2—3 ani are să urmeze dela sine. Îți fac propunerea deci să stăruim pe lângă amicii și aderenții P. C. Tale pentru acceptarea următoarei soluțiuni, combinate de cercurile înalte de aici bisericesti și mirenești. Să se înțeleagă partizanii P. C. Tale cu Burdea și să ți dea sinodul satisfacția cea mai splendidă, alegându-te episcop cu totalitatea voturilor, deci și cu voturile burdiștilor cari pe această cale vin aduși la tăcere pentru viitor. P. C. Ta dai însă o declarație în scris, înainte de alegere, că în situația dată *nu poți primi alegerea* și sarcina grea de episcop, atunci sinodul, iarăși în unanimitate, alege pe oricare dintre următorii trei candidați: Hamzea, Roșca, Cristea, singurii cari au prospecte sigure de a fi întăriți. În cazul acesta, oricare să fie alesul d-voastră, dintre acești trei, firește în înțelegere cu Burdea și oamenii săi pentru că dorința e să fie odată *tele de nou, peste doi, mult trei ani vine adus la Sibiu* ca mitropolit, pentru că Excelența Sa are intențiunea firmă să se retragă peste 2—3 ani, dacă va mai fi în viață, căci vor vota pentru el ardelenii, fiind și el ardelen și vor vota cei din dieceza sa a Caransebeșului, iară terenul rămâne liber și bine pregătit pe seama P. C. Tale.

Meditează deci asupra lucrului, combinează și conferează cu amicii P. C. Tale și acceptați soluțiunea, că în împrejurările date e cea mai bună. Incolo îți doresc tot binele și te asigur de stima și venerațiunea mea

T. V. Păcățeanu, m. p.

Fără a mai adauga ceva din parte-ne, sunem scrisoarea asta comentariilor cititorilor.

Inconștiență sau desorientare?

În unul din numerele noastre trecute arătam modul superficial, cu care se tratează chestiunile noastre în presa din Regat. »Minerva« (Nr. de Vineri 2 Oct.) vine să întărească afirmațiile acestea.

Într-o informațiune pe pagina întâia, unde nimic nu să poate strecura neobservat sub ochiul cetitorului »Ziarul Transilvănenilor«, cum îl numește dl Iorga, scoate într-o lumină atât de falsă politica noastră, încât putem afirma fără înconjur, că autorul acestor năzbîții nici idee nu are de programul nostru politic și nu cunoaște de loc direcția

fixată de partidul nostru, pentru rezoluții.

Numai așa putem admite, că ziarul »Minerva« — pe care-l credeam până cel mai autorizat, de a se declara în cerile vieții noastre politice, comite imdență, de a scoate la lumină supt *Memoriul publicat de Reichspost* neștiute formații din Viena, care ne fac pe noi mâinii din Transilvania și Ungaria nici mult nici mai puțin decât... kossuthiști oameni cari am părăsit credul nostru liniic și am trecut cu toții de partea manului.

Ca ilustrație dăm mai jos articolul chestiune, deși ne e penibil să publicăm niște lucruri contrare firei noastre politice a căror plămădire s'a făcut supt același perământ unde veghiaza ochiul ager unuia dintre cei mai inițiați factori ai vieții noastre publice, al d-lui Ion Slavici.

Iată deducerile »Minervei« în chestiune preocupă:

Desfășurarea evenimentelor din Ungaria pe lua o întorsătură, în urma căreia memoriul publicat în coloanele ziarului »Reichspost« iar de actual.

După informațiunile, pe care le primim din Viena, nu e exclusă puțința unei înțelegeri între români și maghiari și partidul lui Kossuth, care stăruie pentru votul universal și e dispus a admite și votarea secretă. Sunt acest partid mulți oameni ca d. Iuliu Justh, care vor cu toată sinceritatea să restabilească înțelegere între maghiari și români, *dacă ia aceștia angajamentul de a se lupta pentru independența regatului ungar*. O asemenea înțelegere s'ar putea stabili decât prin mijlocul reprezentanților naționaliști maghiari și români, și e lucru știut și destul de adeseori mărturisit, că *partidul național român e gata să unească cu orisicare alt partid, care luptă pentru votul universal, egal și secret*.

Dacă e deci adevărat, că se va forma un guvern, care va voi să facă reforma electorală în sens mai mult ori mai puțin reacționar, și partidul lui Kossuth va trece în opozițiune, nu numai sârbii, ci și slovacii se vor da în partea Kossuthiștilor și nu le va rămâne nici românilor decât să lupte alături cu kossuthiștii.

În vederea acestei eventualități a fost alcătuit memoriul, care s'a tipărit ca manuscris, în 100 exemplare. Unul din aceste a fost prezentat d-lui Francisc Kossuth iar altul a ajuns în urma unei indiscrețiuni inoportune la redacțiunea ziarului »Reichspost«.

Vedem, din cele premerse, cu câtă ușurință și lipsă de prevedere ne aruncă »Minerva« în brațele lui Kossuth, tocmai în astfel de momente ale vieții noastre sufletești, când numele acesta, de care să leagă epoca cea mai dureroasă și plină de plângeri a neamului nostru, n'ar trebui să se audă.

Praznicul dela Sibiu și Rășinari, care a descoperit pentru câtă-va vreme trecutul nostru plin de tânguiri și de jale, dar și de faptele eroice ale oamenilor noștri mari, putea rămânea neturburat de astfel de prorociri urite, care infectează atmosfera de pietate, ce o datorim tocmai acelui bărbat mare al neamului nostru, care a avut să se lupte mai mult cu tendințele lui Kossuth-tatăl, daunătoare vieții noastre naționale și culturale.

Vorbirea de deschidere

ținută de viceprezidentul A. Bârseanu la Adunarea generală a «Asociației», în Sibiu, în 12 Octomvrie st. n. 1909.

Excelență, Înalt prea sfințite Părinte! Domnilor și Doamnelor!

Sânt abia 4 ani, decând Asociația noastră s'a întrunit mai pe urmă în acest oraș, cu prilejul deschiderii sărbătorești a clădirii, în care ne aflăm în aceste clipite. De atunci adunările generale ale însoțirii noastre culturale s'au ținut în 3 puncte externe ale regiunilor locuite de români în această patrie: în Brașov, în Bistrița și în Șimleul-Silvaniei.

Dacă însă de astădată, în urma mai multor împrejurări a trebuit să părăsim punctele mărginașe și să ne întrunim din nou în obârșia Asociației noastre, avem cel puțin mulțămirea, că putem fi din nou în locul acela de unde a pornit acest izvor dătător de viață, merit a reîmpropăta sufletește întreg neamul nostru din această patrie, ne putem înfrățișa mai cu înlesnire înaintea ochilor noștri sufletești figurile acelor bărbați vrednici, cari l'au scos la iveală și i-au dat curs prin veacuri și generații, le putem judeca mai bine intențiile, le putem prețui după cuviință meritele, și însuflețindu-ne de exemplul lor, vom căuta să urmăm și noi pe calea deschisă de dânsii. Îndesebi avem prilej a ne aduce aminte de bărbatul acela epocal, căruia o parte mare din poporul nostru are a-i mulțămii așa de mult, care a stat la leagănul Asociației noastre, ocrotindu-o cu brațul său părintesc și arătându-i calea, ce avea să o urmeze în viitor, și dela nașterea căruia s'a împlinit nu de mult o sută de ani.

Era înainte de aceasta cu aproape o jumătate de veac. Poporul nostru, trezit din «somniașul cel de moarte» prin zguduirea produsă de curentul electric al anilor vijelioși 1848/9, căuta să-și asigure și el în această patrie o poziție vrednică de număr și de destoinicie lui. Convins, că numai prin luminarea minții își poate croi un viitor mai fericit, el aduse pe altarul științei și al culturii jertfa neașteptată de mari pentru un popor încă scăpat de iobăgie, și pe timpul absolutismului de 10 ani, ce urmă după suprimarea revoluțiunii, el ridică în toate părțile țării institute de învățământ mai mari și mai mici, care începură a lumina întocmai ca seara stelele pe cer. Teascurile, oprite atâtea vremi pentru români, începură a se pune în mișcare și ici-colea începu a se ivi câte o cărticică, câte un calendar sau câte o gazetă românească. Întreaga viață socială, economică și culturală a poporului nostru se putea asemăna cu un părau, care simțind razele căldute ale soarelui de primăvară, își desbracă cojocul său de ghiță și pornește năvalnic, vesel și plin de încredere, la vale.

În acele clipite de redesteptare națională o seamă de bărbați, cei mai mulți oameni tineri, voind a grăbi și mai mult sborul de înaintare al poporului lor și a întruni spre același scop năzuințele neamului întreg, care lucraseră până acum izolate, se gândiră la înființarea unei însoțiri obștești românești, care să aibă ca scop sprijinirea tinerei literaturi naționale și răspândirea culturii în straturile cele mai mari ale poporului, și la care se poată lua parte oricare român cu trageră de inimă pentru înaintarea neamului său, fără deosebire de starea socială și de confesiune.

Era o idee nouă aceasta, o idee care multora li-se va fi părut în timpul acela îndrăzneată și grea de îndeplinit, mai cu seamă știindu-se că împrejurările vitrige ale trecutului îi împărțise pe români în două tabere, care rar avuseră prilej a se regăsi una pe alta, ca bunăoară în mărețele zile din primăvara anului 1848. Era însă la tot cazul o idee fericită, o idee mântuitoare, care trebuie să ne fie program pentru toate timpurile, o idee care în adevăr merita să fie adusă la îndeplinire.

Dar pentru că această idee să se poată întrupa, era lipsă de o minte conducătoare, de un bărbat cu vază, care se ia în mâinile sale conducerea întreprinderii plănuite și care să mijlocească recunoașterea ei din partea autorităților politice mai înalte, ceace nu era ușor de obținut în timpurile acelea de guvernare aspră, când libertățile publice erau suspendate și când ori și ce mișcare socială sau politică era urmărită cu ochi de Argus.

Privirile tuturor se îndreptară de sine în acele clipite spre marele Arhiepiscop Andreiu Șaguna, care dăduse dovezi așa de strălucite de bărbăție și de

pricepere în vâlmășagul anilor 1848/9, care lucrase cu aceeași energie în cursul Domniei absolutiste pentru înaintarea poporului său și a bisericii sale, și care se bucura de o trecere deosebită în cercurile cele mai înalte politice, cunoscut fiind ca unul din sfinții cei mai de încredere ai Coroanei.

Și Șaguna, înțelegând însemnătatea ideii, ce bătea la poarta vieții, nu stete un minut pe gânduri, ci îndată se puse în serviciul ei, cu toată bărbăția și cu toată seriozitatea, ce-l caracterizau. El puse numele său alături de al nemuritorului Arhiepiscop și Metropolit Alexandru Sterca Șulțiu în fruntea petiției din 10 Maiu 1860, adresată Locotenentei transilvane și subscrisă de 171 bărbați de ambele confesiuni, preoți și mireni, prin care se cerea voie pentru ținerea unei adunări consultative în vederea întemeierii societății plănuite și în care se accentuează încă la început adevărul: «Nu suferă nici o îndoială, că fundamentul întâi al înfloririi fiecărui stat este cultivarea morală și luminarea poporului, și bunăstarea lui prin astea condiționată»; la invitarea lui, trei frunțași ai neamului: nemuritorii Gheorghe Bariț și Timoteiu Cipariu, precum și venerabilul domn Ioan Pușcariu octogenaru de astăzi, de care ne bucurăm, că-l vedem încă în viață, au lucrat trei proiecte de statute, din care Șaguna însuși a combinat unul, pe care l-a înaintat prin Guvernul provincial transilvan Cancelariei aulice spre orientare pentru concederea adunării de constituire; supt conducerea lui se ținut în zilele de 9—11 Martie v. 1861 această adunare, numită «conferență», în care se desbătură și se votară normele fundamentale ale însoțirii noastre, care rămaseră în vigoare până în anul 1897, și după ce aceste norme primară aprobarea Prea Înaltă, tot supt conducerea lui se ținut aici în Sibiu, în zilele de 23—26 Octomvrie v. 1861, prima Adunare generală a noii însoțiri culturale, în care se înscriseră cei dintâi membri ai ei, se făcu în consonanță cu Statutele, constituirea ei pe trei ani de zile, alegându-se ca primul președinte al ei însuși Șaguna, iară ca vicepreședinte eruditul canonic Timoteiu Cipariu, se numiră active și

iară zelosul Gheorghe Bariț, ales cu unanimitate ca prim-secretar, prezentă o serie de propuneri pentru activitatea literară viitoare a Societății acum inaugurată.

Așa se începură, supt conducerea marelui și în veci neuitatului Arhieru, lucrările Asociației noastre, lă început în cadre de tot modeste, din cauza lipsei de mijloace materiale, iară mai târziu cu o intensitate din ce în ce mai mare.

În vara anului 1862 Șaguna conduse memorabila Adunare din Brașov, împreună cu o expoziție de manufacturi, prima expoziție românească în țara noastră și, poate, și dincolo de munți, iară în vara anului 1866, chemat din nou la cărma tinerei Asociații, conduse adunarea din Alba-Iulia, unde, întocmai ca la Brașov, ambii Arhipăstori ai bisericilor române din patrie se aflau unul lângă altul, în mijlocul credincioșilor lor, doritori de înaintare.

Astfel nemuritorul Arhieru, dela nașterea căruia s'a împlinit înainte cu câteva luni 100 de ani, a condus primii pași ai însoțirii noastre culturale, dându-i duh din sufletul său înalt și plin de înțelepciune, încălzindu-o cu căldura inimii sale doritoare de bine și ocrotindu-o de toate piedecile și primejdiiile, ce i-s'ar fi putut ivi în cale.

El, care în anii 1860—1865 a desfășurat o activitate atât de mare politică, care tocmai în timpul acesta lucra fără preget pentru regenerarea bisericii sale și pentru emanciparea ei de supt jugul străin, totuși afla vreme și pentru ședințele Comitetului central al Asociației, cari se țineau într-o modestă sală a seminarului și nu pregeta a da toată băgarea de seamă și unor lucruri, care altora, poate, li s'ar fi putut de puțină însemnătate, ca de pildă conferirea stîpendiilor pentru tineri dela școlile mai înalte, ajutorări meseriașilor, sau fixării vre-unui modest premiu pentru vre-o publicație de interes obștesc.

Dar oamenii mari se cunosc de obicei tocmai după seriozitatea, cu care tractează chiar și lucrurile mici.

Ce privește chipul, cum înțelegea Șaguna menirea Asociației, entuziasmul său pentru dânsa, încrederea ce o avea în viitorul ei, dar totodată și așteptările, ce le avea dela ea, toate acestea le vom cunoaște mai bine, dacă vom receti cu bă-

gare de seamă vorbirile ținute de dânsul cu prilejul diferitelor adunări, pe cari le-a condus.

Astfel la deschiderea conferinței prealabile pentru întocmirea Statutelor, din Martie 1861, pornind dela adevărul, că omul, dacă voiește să se simtă fericit, trebuie să cultiveze puterile sale trupesti și intelectuale, vorbește astfel: «Este așa-dară lucru prea firesc, că noi știind chemarea noastră ca oameni sociali și cunoscând trebuințele noastre, precum și auzind și înțelegând glasul cel puternic al veacului civilizat, în care trăim, nu putem neglija acea datorie, cu care sântem deobligați către noi înșine și către toți aceia, cari ne stau mai deaproape, dacă către conaționali și compatrioții noștri. Noi... simțim în noi o puțință de a ne perfecționa pre noi și pre ai noștri prin mijloacele libertății naționale, și spre a ajunge aceea, ne-am hotărât a ne consolida într-o asociațiune bine organizată, care își face sie-și de problemă promovarea literaturii și culturii poporului nostru român, precum și înaintarea industriei și-a agriculturii în sânul nației noastre».

Convingerea lui despre valoarea culturii și despre trăinicia monumentelor spirituale o exprimă în aceeași vorbire în următoarele cuvinte caracteristice: «Totuș eu într'acolo îmi dau părerea mea, că monumentele materiale ale unui period cult se pot nimici prin mâni barbare și o nație liberă se poate lipsi de libertate prin niște legi draconice; însă monumentele spirituale și moravurile cele morale, precum și valoarea lor, rămân pentru toți timpii nerăsturnavere, căci acestea sunt mai presus de ori-ce putere silnică și fizică de ele nu se poate atinge mâna barbarului; furul nu le poate fura; moliile nu le pot mânca».

Și de oare-ce însoțirea, ce era în formare, avea de scop înaintarea spirituală a poporului român, el îi promite din partea sa tot sprijinul, încheiând vorbirea sa cu cuvintele: «În sfârșit din parte-mi mă oblig, că voi sprijini scopul Asociațiunii noastre, încât va sta în puterile mele, căci aci voi fi norocos a auzi sunetele cele dulci ale limbii mele materne, care de străini nu s'au învrednicit

Iar adunarea din Octomvrie 1861, prin care s'au inaugurat activitatea Asociației așa de mult dorite, el o deschide printr'un însuflețit cuvânt, pe care-l începe astfel: «Iată, domnilor, a sosit ziua cea dorită pentru înființarea unei Asociațiuni, care să aibă de problemă «literatura română și cultura poporului român». Mărturisesc sincer convingerea mea, că eu problema Asociațiunii noastre o caracterizez pe cât de nobilă și frumoasă și unică în felul său astăzi în întreaga națiune din toate părțile, unde se află ea, pe atâtea și de serioasă și grea, pentru că cere o perseveranță de fier și un sacrificiu din inimă».

El recomandă tinerei însoțiri susținerea legăturilor cu trecutul și membrilor ei recunoștință față cu bărbații meritați, cari și mai înainte au ostenit pentru luminarea poporului nostru, zicând: «...Deși Asociațiunea noastră este cea dintâi în felul său la noi, totuși vocea trecutului ne spune, că pe lângă aceea, că până astăzi n'am avut nici-o Asociațiune formală și din partea Statului recunoscută și aprobată, care s'ar fi ocupat cu literatura română și cultura poporului, zic pe lângă toate acestea, totuși au fost bărbați români singuratici, cari prin scrierile sale și darea acelor la lumină s'au meritat prea mult pe terenul literaturii române și cultivarea poporului român am avut noi și până acum, și îi avem și astăzi pretutindeni, pe unde se află națiunea noastră. Așa-dară aducerea aminte de acești bărbați români binemeritați recomand eu Asociațiunii».

Și termină cu următoarea inimoasă îmbărbătare: «Domnilor, masa dulcei maicii noastre este pregătită pentru oaspeți mulți; maica noastră a fost până acum îmbrăcată în doliu, dar de acum înainte se îmbracă ea în haină de nuntă și poștește le masăpe toți fiii săi, ca să strălucească și ea și casa sa, și să înoiască pe fiii săi, precum se înoiesc tinerețele vulturului!»

Iar la sfârșitul adunării rostește aceste mișcătoare, înțelepte și profetice cuvinte: «Ne-am adunat în caritate; ne despărțim în caritate. Dea Dumnezeu, ca până la capătul veacului să fie tot așa! Să ne mai întâlnim la masa mamei noastre comune; să ne îndulcim de limba, naționalitatea și de toate, câte sânt ale Românului. — Luați seama, în ce momente și în care epocă viețuim! ...Popoarele mai înainte au putut trăi fără litera-

tură; iară astăzi așa ceva este curat peste putință, — Feudalismul aristocratic s'a delăturat prin dezvoltarea puterii morale și cunoașterea legilor firești; a pășit în jocul acelui egalitatea de drepturi și egala îndreptățire. Să nu uităm însă, că puterea minții și a geniului, științele și artele sânt, care în zilele noastre dau popoarelor tărie și le asigură viitorul!».

Așteptările, ce le nutria în inima sa marele Arhiepiscop față de tânărul Asociație, se pot vedea bine din cuvântul său de deschidere, ținut în 16 Iulie v. 1862 la adunarea generală din Brașov, în care, după ce vorbește de alipirea tradițională a Românilor față de graiul lor strămoșesc și despre năzuințele lor din timpurile mai nouă de a înainta în cultură, urmează astfel: »De aceea tare cred, că supt scutul unor asemenea convingeri corecte și principii sănătoase precum am amintit mai în sus, va spori de sigur literatura și cultura poporului român peste toată așteptarea și Asociațiunea va vedea toate așteptările sale coronate cu succesul dorit, pentru-că nu vor trece multe zeci de ani, și vom vedea literatura limbii noastre la asemenea grad de cultură cu celelalte limbi culte; școalele și instituturile literare, ca unicele mijloace de cultură națiunii le vom vedea și noi în stare înfloritoare; vom vedea satele și orașele române regulate și înaintate; nu vor trece multe zeci de ani, și vom vedea acolo grădini și holde frumoase cultivate, bogate de pomi fructiferi, unde până eri alături erau numai pălămide și alte erbururi sălbatice; nu vor trece multe zeci de ani și ne vom bucura, văzând economia rațională a plugarii noastre, înflorirea artelor și a tot felul de măestrii la Românii noștri... Pe scurt, nu vor trece multe zeci de ani și națiunea română va fi regenerată și întărită în puterile sale intelectuale, industriale și materiale, pentru-că națiunea este setoasă după cultură și luminare, iar membri acestei Asociațiuni nu vor cruța nici un sacrificiu, ce ar condiționa un viitor mai fericit și propășirea națională!».

Și acum menirea »Asociației» chiar prea mari, dar în tot cazul explicabile în acel timp de avânt național, — avea el dela ea; iată, ce câmp larg de activitate desfășura el înaintea ochilor acelora, cari se înrolaseră supt steagul ei pururea biruitor! Și dacă astăzi, după aproape 50 de ani, sântem încă departe de realizarea prevestirilor ademenitoare, coprinse în aceste cuvinte menite a îmbărbăta și pe care am îndrăznit a le reaminti și cu altă ocaziune, vina nu este numai a noastră, ci în mare parte a împrejurărilor, care de atunci s'au schimbat în multe privințe, și poate nu tocmai în favorul nostru.

Aceasta însă nu trebuie să ne descurajeze în năzuințele noastre, ci dimpotrivă să ne îmbărbăteze, căci valoarea unui om, cât și a unui popor, se arată tocmai în energia, cu care știe birui piedecile, ce-i stau în calea sa spre înaintare și fericire. Și calea spre această biruință ne-o arată Șaguna în vorbirea sa din Alba-Iulia, din vara anului 1866, când poate și pe el îl părăsiseră unele din iluziile, ce le făcuse cu câțiva ani mai înainte. Ea este munca, munca neobosită, munca pe toate terenurile, cari oțelește pe individ, îi agerește mintea, îl înalță moralicește, îi desvoaltă încrederea în sine; munca, acel mijloc fermecător, care regenerează națiunile, le întărește, le îmbogățește, le moralizează și care singură este în stare a le asigura viitorul pentru toate timpurile!

Deasemenea principii a fost călăuzit Șaguna în întreaga viața sa și aceste principii mântuitoare le propaga el și în mijlocul însoțirii culturale, ce și-l alesese de conducător.

Își poate închipui ori și cine ce efect făceau cuvintele acestui bărbat cu înfățișare maiestoză, și mai cu seamă pilda lui nobilă de activitate neobosită, de jertfire de sine și de devotament pentru binele obștesc, asupra contemporanilor săi, grupați în jurul acestei Asociații! Toți priveau la el cu cel mai mare respect, cu toții recunoșteau superioritatea lui și cu toții erau convinși, că destinele tinerei Asociații nu puteau fi încredințate în mâni mai bune.

Convingerii acesteia i-a dat expresiune însuși nemuritorul Timoteiu Cipariu în clasică sa cuvântare din Sibiu, din toamna anului 1861, în care, după ce vorbește cu toată competența și cu cea mai mare însuflețire despre însemnătatea limbii materne și după ce urează viață îndelungată și roade bogate tinerii plante — Asociației, — ce tocmai se planta și pe care o numește »razim al

naționalității române», se întoarce către conducătorul nonlui așezământ cultural și zice: »Să urăm, domni și frați, și celui mare bărbat al națiunii, care dela început cu căldură a cuprins la simțul și fără preget a condus până în momentul de acum ideea acestei Asociațiuni, care astăzi din idee trece în realitate; să-i urăm din inimă călduroasă, cu sinceritate nefățărîtă și cu răsunset străbătător, ca cel-ce l-a înălțat la această mare treapă, să-i insuflă purtarea de grije părintească pentru națiunea română, nu numai în cele sfinte și d-zeești, ci și în cele-ce se țin de bunăstarea unui popor demn de o soartă mai bună, — de bunăstare nu numai materială, ci mai vărtos de aceea stare eminentă, ce distinge pe o națiune cultă de către un popor, precum cuvântul distinge pe om de alte viețuitoare pe acest pământ. Să-i urăm ca să-și vadă efectuate intențiunile marimimoase ce le nutrește către națiunea română, să-și vadă națiunea fericită, mai fericită, de cum o văzuse la începutul păstoriei sale; să-și vadă mângăierea cu ochii, repausul și mulțămirea sufletului încă în viața aceasta. Să-i urăm zile fericite, în mijlocul națiunii ajunse la fericire, zile multe și împreunate cu neîncetată mulțămire din partea acestei națiuni bune și tănăr simțitoare, cerând și rugându-ne ca și de aici înainte să binevoiască a cuprinde ș'a adăposti, a ajuta și a sprijini această tănără societate, pe care o-a iubit și o-a ocrotit dela leagăn până în momentul de față.»

Iar vrednicul și în veci neuitatul G. Bariț, despre care se știe că nu era totdeauna în consonanță de vederi cu Șaguna, mai cu seamă în ceea ce privește chestiunile politice, zice într'un tractat al său, în care vorbește despre primii 15 ani ai »Asociațiunii», și în care citează cuvintele rostite de marele Arhiepiscop la încheierea adunării generale din toamna anului 1891: »Acestea sânt cuvintele celui prelat ilustru care pe lângă ne-curmata sa laborare pentru scoaterea credincioșilor săi din întuneric și din umbra morții, în tot timpul arhieriei sale a înăvuit literatura noastră cu cărți școlastice și bisericesti, compuse sau traduse provoluntar și pe nerău, drept Mitropolitul Andreiu a

Și în opul său din urmă »Părți alese din istoria Transilvaniei», vol. III, vorbind despre înaintarea bisericii române răsăritene din patrie supt Șaguna, zice: »Se ceruse un spirit gigantic și o voință neînduplecată, pentruca să o regenereze. O adevărată prevedință a fost aceea care-i trimisese pe Andrei baron de Șaguna». Iar mai încolo, vorbind despre personalitatea marelui Arhiepiscop: »Șaguna a tras în viața sa un plan atât de larg și măreț, încât succesorii săi au să lucreze cel puțin o sută de ani, ca să-l vadă realizat întreg.»

Un bărbat providențial a fost Șaguna pentru Asociația noastră, căruia avem a-i mulțami o parte însemnată din înfăptuirea ei, îndrumările cele mai prețioase pentru viitorul ei, și a cărui contribuție de 1050 fl., împreună cu cele 2000 fl. dăruite de fericitul Mitropolit Alexandru, au format prima temelie materială a însoțirii noastre culturale.

Cuvine-se deci, să-i fim în veci recunoscători, cuvine-se, ca figura lui bărbătească să o avem pururea înaintea ochilor noștri sufletești, iar învățăturile lui înțelepte să le avem totdeauna de îndreptar în lucrările Asociației noastre.

Dar lucrările săvârșite de Șaguna în interesul însoțirii noastre culturale sânt numai un episod din activitatea uriașă și binecuvântată, dezvoltată de acest bărbat epocal spre binele și înaintarea neamului nostru românesc, — un episod însă, care stă în strânsă legătură cu întreaga ființă sufletească și cu întreaga vrerea atât de puternică a acestui om în adevăr extraordinar.

Partea cea mai însemnată a activității uimitoare a lui Șaguna, precum este îndeobște cunoscut, s'a îndreptat în prima linie în favorul bisericii conduse de dânsul, în fruntea căreia o soarte norocoasă îl aduse din anul 1846, mai întâiu ca vicar, apoi ca episcop și în cele din urmă, prin vrednicia lui, ca Arhiepiscop și Mitropolit.

El ridică aceasta biserică din starea dejosită, în care tănjise mai nainte, o liberă, cum s'a amintit mai sus, de stăpânirea străină și o înzestră cu o întocmire din cele mai democratice; supt înțeleapta și energica sa ocârmuire se ridică sute de școli populare, două gimnazii, o școală reală și comercială, iar seminarul pentru preoți și învățători se organiza pe baze cu totul nouă; bisericile se înzestră cu fondurile de lipsă; zeci și sute de tineri fură ajutați la continuarea studiilor; se înființă o tipografie, în care

se tipăriră număroase cărți bisericesti și școlare. Însuși marele Arhiepiscop, în ceasurile de liniște, când își dau răgaz numeroasele afaceri administrative sau luptele politice, la care au luat o parte așa de activă, apuca condeii în mână și urmând pilda Arhierilor celor mari ai bisericii noastre: a lui Varlaam și Dosofteiu, a lui Iacob Stamati și a lui Veniamin Costachi, a lui Antim Ivireanul al Ungro-Vlahiei, a lui Chesarie al Râmnicului și al lui Damaschin al Buzăului, scria fără preget, alcătuiind lucrări nouă, unele de o valoare netăgăduită, și îndreptând și reeditând lucrări mai vechi, de care se simțea trebuința.

Și ca să pună coroană vieții sale, acest mare bărbat, care-și închinase întreaga ființă sa binelui poporului său și bisericii sale, lasă întreaga agonisită materială a vieții sale în folosul neamului și al bisericii.

În adevăr modesta criptă dela Rășinari avea să primească în ziua de 21 Iunie 1878 un om mare, care merită să fie jelit de un neam întreg.

Va zice însă cineva, că faptele acestea ale lui Șaguna privesc numai o parte a poporului nostru și astfel amintirea lui nu este o datorință obștească a românilor din această patrie și în genere a întreg neamului românesc.

Celce ar judeca astfel, ar face ca acel frate fără minte și fără inimă, care locuind supt același coperiș cu alt frate al său, ar zice: ce-mi pasă mie, de ce se întâmplă în locuința vecină?... Întâmplă-se ori și ce la fratele meu, mie nu-mi pasă!... Intre furii, să-l jefuiescă, vină potopul să-l înece, arză-i focul avutul și culcușul, căci mie nu-mi pasă!... Și nu-și dá seamă, că furii, jefuind pe fratele său, vor năvăli și asupra lui; potopul, surpând odaia vecină va amenința și pe a lui; și focul, mistuind partea de coperiș de-a dreapta, va trece și la stânga!

Dacă în privința celei mai înalte instituțiuni sociale, în privința bisericii, soarta a împărțit arborele naționalității noastre în două ramuri, dintre cari una se îndreptează spre răsărit, iar alta spre apus, aceasta nu însemnează ca aceste ramuri să caute a se nimici una pe alta, ci dimpotrivă să se sprijinească una pe alta, bine știind că amândouă țesuturi din aceeași tulpină, că amândouă se hrănesc cu același suc și că amândouă sânt supuse la aceleași primejdii; dacă se vor încuibă omidele într'una, vor trece și în cealaltă parte; când vânturi dușmănoase vor isbuti a culca pe una din ele la pământ, de bună seamă va veni și rindul celeilalte.

De aceea între cele două ramuri ale bisericii naționale române o singură rivalitate e admisibilă: rivalitatea de a produce care mai de care roade nobile și a servi ca ocrotitoare ale naționalității noastre și a celor mai înalte interese morale și intelectuale ale ei. Iar bărbații mari ai neamului nostru, cari și-au jertfit viața, munca și averea pentru binele obștesc, — fără a ne uita, dacă au trăit și au lucrat în Sibiu sau în Blaj în Arad sau în Oradea-mare, în Lugoj sau în Caransebes, — trebuie cinstiți de toți Românii.

Și între acești bărbați Șaguna ocupă, fără îndoială un loc de frunte.

Să aducem deci din adâncul inimii noastre mulțămirea cea mai ferbinte Părintelui ceresc, care ni l-a trimis în ziua de 20 Decembrie v. 1808, și să nu uităm de cea bună Româncă, Anastasia, care l-a știut mântui pentru neamul nostru.

În veci pomenirea lui!

Și acum, după acest modest prinos de recunoștință, adus primului președinte al însoțirii noastre culturale, am putea începe lucrările, noastre, cuprinse în ordinea de zi, dacă n'am avea să mai îndeplinim o datorie de pietate.

Anume, aruncând o privire aspra întâmplărilor petrecute dela ultima adunare generală, ținută în Șimleul-Silvaniei, încoace, vedem cu durere, că în timpul acesta scurt Asociațiunea noastră a pierdut câțiva dintre cei mai vrednici membri ai săi, între cari, pe fruntașul între fruntași, fericitul Alexandru Mocsonyi, fost președinte de onoare al »Asociațiunei» și membru fondator al Muzeului în care ne aflăm.

Născut dintr'o familie fruntașă de origină macedo-română, ca și nemuritorul Arhiepiscop Andrei Șaguna, familia nobilă nu numai prin trecutul său, ci mai vărtos prin faptele sale naționale și filantropice, care a dăruit neamului nostru pe fericitul: Petru, Andreiu, Anton și Gheorghe Mocsonyi, precum și pe virtuoză Caterina Mocsonyi de Foen, mama fraților Alexandru și Eugen, fericitul Alexandru Mocsonyi, după-ce a făcut

serioase juridice și filosofice, a luat parte la viața politică, apărând drepturile naționale ale poporului nostru în dietele din anii 1874, până când decepționat și disgustat de politică s'a retras la proprietatea sa din Banat, unde ducea o viață retrasă și meditativă. Deși însă retras din vârtejul politic, mult timp răposat urmarea cu atenție toți pașii poporului nostru și când simțea, că este de lipsă să spună cuvântul său, în afacerile naționale culturale și bisericești el și-l spunea cu toată încredința, dar totodată cu toată înțelepciunea și cu cumpătul, care-l caracterizau. Când era însă de ajutorarea vre-unei întreprinderi naționale sau de vre-o faptă filantropică, el băga însoțirea mâna în buzunar și ajuta cu dăruire tot ce i-se părea vrednic de ajutorat. Nu era născut nici o instituție națională, care să nu fi fost sprijinită de fericitul Alexandru Mocsonyi nume însemnate. Astfel la clădirea edificiului, care ne aflăm, dânsul împreună cu vărul său nepotul Zeno Mocsonyi de Foen au dăruit la însemnată de 24,000 coroane.

Și de aceea mult regretatul răposat era și un erudit. Mai mult decât atât: el era un adevărat filosof. Și dacă numărul publicațiilor sale este în raport cu bogăția cunoștințelor sale, el era însăși natura retrasă și meditativă a sufletului lui, pe cât îl pot eu înțelege, semăna cu un copil nobil, care prinde razele soarelui, dar numai o parte mică din ele pot străbate prin trupul său. Aceea, ce a scris și a publicat însă dovedește vederi largi, concepții înalte și o judecată deosebit de pătrunzătoare.

Cu un cuvânt, supt fața liniștită și pauidă a lui Alexandru Mocsonyi se ascundea un spirit înalt în trupul lui delicat bătea o inimă simțitoare pentru tot ce e nobil și frumos, și mai vărtos pentru neamul său mult iubit și pentru diferitele instituțiuni.

În vederea acestor însușiri excepționale adunarea generală a «Asociației» noastre, ținută în septembrie 1901 aici în Sibiu, îl alege cu mare încredințare de președinte al acestui așezământ cultural, demnitate, pe care mult regretatul, în vederea sănătății sale slăbite, o primi numai ca un omuncuș încrederea generală, ce i-se arătase.

Cu toate acestea nu pregetă a conduce adunarea generală ținută în Oravița, în 14 și 15 septembrie 1902.

Vorbirea, cu care deschise aceasta adunare fu o nouă dovadă de adâncă lui înțelepciune și de căldură, cu care urmarea tendințele de înaintare ale poporului nostru. El definește din nou aceste tendințe, mai limpede de cum făcuse poate ori cine până atunci, și arată care este chemarea noastră mai apropiată a Asociației.

Lupta pentru cultură, zice dânsul în această vorbire »nu este altceva decât lupta pentru existența națională«. Firește numai cultura adevărată are această putere conservatoare, iar »cultura adevărată nu poate să fie alta, decât numai și numai cultura națională«.

Iar despre Asociațiune vorbește astfel: »Prin Asociațiune ni-s'a deschis arena, la pragul căruia dispar toate veleitățile despărțitoare; pe această arenă ne prezintă desbrăcați de toate particularismele, de toate divergențele confesionale, politice, locale ori provizionale; pe acest teren ne întâlnim cu toții uniți într'un cuget și o simțire.

Asociațiunea este expresiunea unității și solidarității naționale pe terenul cultural al poporului român din Ungaria; iar prin organizarea ei ni-e dată posibilitatea concentrării puterilor noastre. Astfel, ca o zi epocală va străluci în analele ei ziua, în care Asociațiunea va vedea organizată supt stindardul său întreaga inteligență română cu o armată bine disciplinată în serviciul cauzei naționale. Concentrarea națională deci să ne fie lozincă!«

După trei ani de zile înțeleptul bărbat, care rostise aceste cuvinte pline de adevăr, simțindu-se tot mai slăbit, se văzu silit a se retrage dela postul de onoare, la care-l chemase încrederea obștească. În vederea meritelor sale deosebite însă Asociația noastră se simte îndemnată a-l numi în adunarea generală din Timișoara președinte de onoare al său, onorându-se astfel însăși pe sine.

Și deși se știa, că Alexandru Mocsonyi suferă și cu greu poate părăsi casa, totuși ochii poporului nostru se îndreptau cu încredere spre castelul din Birchis, de unde se deprinsese să primească sfaturi înțelepte și mână de ajutor. Până când în noaptea de 2 Aprilie n. c. i-se luă și această mângâiere.

Între lacrimile poporului întreg se depuseră rămășițele pământești ale mult regretatului bărbat în cavoul familiar din Eoeni, iar sufletul lui se îndreaptă spre sferile senine ale Ceriului, ca să petreacă împreună cu sufletele celorlalți bărbați mari ai neamului nostru.

Să cinstim deci memoria acestui mult meritat bărbat, alături cu al lui Șaguna, al cărui școlar și urmaș a fost în multe privințe; iar numele lui să-l scriem în inimile noastre în litere mari neperitoare, decât cele săpate în marmora acestui edificiu!

Și acum, conduși de spiritul înalt al acestor doi mari decedați și al tovarășilor lor de muncă de odinioară, care ne-au lăsat moștenire și ne-au încredințat spre păstrare și întărire această măreață instituție culturală, să începem lucrările noastre!

Deular prin urmare adunarea generală de des-cisă.

Cătră cetitori!

Adresăm un nou apel abonaților, cetitorilor și amicilor noștri, și îi rugăm cu toată insistența să binevoiască a-si reînnoi abonamentele, a-și achita restanțele și a îndemna pe alții să aboneze.

Sunt atât de mari sacrificiile împreunate cu necesitățile unui organ de publicitate zilnic încât e imposibil a le face față cu un stoc de abonați rău plățitori ori neglijenți.

Mai adaugați la aceasta și persecuțiile fără sfârșit ale proceselor de presă și întrebați-vă apoi, dacă este cinstit, dacă e național și scuzabil lucru să nu-ți plătești abonamentul tău la vreme și prin neglijența și ușurința ta să stânjenești existența ziarului, pe care îți este drag să-l citești și pretinzi că-l sprijinești.

Ar fi într'adevăr foarte edificător să publicăm pomelnicul celor mulți și mari naționaliști, cărora vecinic tot cu rugări, provocări și apeluri suntem siliți să ne adresăm pentru plata abonamentului și în cazurile cele mai dese și acestea rămân fără rezultat.

Acum la începutul noului quartal deodată cu deschiderea de abonament mai nădăjduim că nu facem lucru de prisos, rugându-i pe domnii restanțieri să binevoiască a-și achita restanțele.

Abonament nou deschidem

pe un an	24 cor.
» 1/2 »	12 »
» 1/4 »	6 »

Din România.

Gazetăria noastră. Odată cu toamna și presa începe mai ațătoare, crescândă din zi în zi, în-tocmai ca și asprimea vântului care aduce viforul de iarnă. Vara la noi presa să moleșește, căldura influențază asupra tiparului, căci foile sănt sarbede, vezi seceta cea care dogorăște toată activitatea. Nu e vorba, la noi foarte puține ziare îndeplinesc adevărata sarcină a presei de a se ocupa de toate chestiunile dintr'un punct de vedere mai înalt al concepțiunii pentru binele neamului. Presa, aici, își ia avânt odată cu deschiderea Parlamentului; încep polemicele politice, atunci se improașcă de multe ori norol asupra adversarului, atunci intrigă, atunci toate născocirile. Și e rău. E rău că nu se urmăresc chestiile mari și vitale ale neamului, în loc de a se ocupa de personalitățile oamenilor politici. E dureros, da așa e. A trecut vremurile de mărire în gazetărie; s'au dus acei cari erau pregătiți pentru a face asemenea grea sarcină de gazetar, s'au stins acei cari scriau din convingere, din truda lor muncă cu sacrificii. Astăzi, în presă e la modă americanismul, injuriile și șteziile; astăzi redacțiile sănt pline de indivizi fără crez politic național, fără pregătire, cei mai mulți fără carte. La noi cuvântul presă nu are acea greutate care ar trebui, publicul e așa de deprins cu graiul acesta de bălcu, în cât nici nu mai pune preț pe cele spuse în ziare. La noi defaimarea cuiva

în presă, îl face popular, »de geaba nu v gazetelor, cu atât însemni mai mult cu cât te batjocorește mai mult. La noi nu se respectă munca, nici principiile politice, la noi peste tot se trece ușor. Și cu toate acestea tot mai avem gazetari buni, cinstiți, pătrunși de misiunea ce o au de îndeplinit, dar cu toate sforțările lor nu pot face nimic, — e îmbolnăvit organismul social.

»C«.

În amintirea mitropolitului Șaguna. Una din cele mai sfinte zile din cartea de fapte mari ale neamului românesc este sărbătorirea centenarului mitropolitului Andreiu Baron de Șaguna. În ziua Învierii Domnului sărbătorim noua viață către adevăr, iar prin centenarul lui Șaguna viața plină de învățăminte, lumină și patriotism pornită de această superioară minte. Întreg poporul românesc va îngenuchia în această zi și va ruga ca din mormântul lui din Râșinari să pogoare asupra noastră spiritul lui jertfă și de prevegheare. Și la noi, cu mare sfințenie se va sărbători această zi. Fel de fel de societăți culturale și alte instituțiuni vor aduce rugăciuni de pietate pentru sufletul lui Șaguna. Între altele societăți de frunte «Liga culturală» va ținea un parastas cu preoți. Apoi societatea culturală «Miron Costin» din București, la adunarea ei generală anuală prin dl Gh. Cotinescu va ținea o conferință despre:

»Mitropolitul Andreiu Șaguna, viața și operele sale«. Președintele societății, dl Traian G. Stoiculescu va vorbi despre: »Ordonanța lui Apponyi în biserica română de peste munți«, se vor face citiri literare din operele literare ale nuvelistului ardelean dl I. Agârbiceanu. Asemenea cercul studentesc »Avântul« a rugat pe toți studenții români a lua parte la sărbătoarea ce va da Liga culturală, în amintirea lui Șaguna.

Felurimi.

Bolnavi de literatură. Ce-i și cu acești bolnavi de literatură. Pe de o parte te frământă a găsi serum-literar care să vindece acest flagel social, iar pe de altă când îi urmărești de aproape îi comătimești, un fel de milă se îngămădește în inimă când îi vezi că în credința lor naivă cred că Muza poeziei au fost la căpătâiul lor în scaldătoarea botezului, și le-a hărăzit darul a răs-pândi gânduri mari și alese.

Și sănt mulți de acești bolnavi, — gem orașele mari. Și ei singuri se chinuesc, umblă flămânzi, rău îmbrăcați, cu plete, cu ochii obosiți, doar a avea din aerul martirilor celor ce scriu. Își prăpădesc vremea, își chinuesc îngusta minte că nu le recunoaște nimeni talentul, căci nu-i înțelege afurisit a omenire, — ce vrei asemenea suflete delicate să trăiască în lumea aceasta ușoară!... Și vor să facă școli, și umblu cu scriitori, cu livretul de patentă al câte unui rebeșit scriitor care a avut doar, cândva o licărire de talent. Și de aici bisericuți, cu poporeniilor lor săraci ca artiști, și cu preotul lor, care de pe amvonul directoratului împarte bunătățile și aduce în slava publicului talentele mării (!) din juru-le.

Mai cu seama toamna. Când în natură se simțeste o prefacere, când soarele luminează așa de dușos, încât o nostalgie cuprinde sufletul, când muștelele mor, atunci... fatalitate, răsar bolnavii de literatură și toată prostia gândurilor lor o îngămădesc în paginile tiparului. Sărman tipar, la ce chin ești supus! Mai cu seamă la noi, în București, »telegramele« pe pereți, pe felinare, ironie — pe vater closete — anunță șleahta de scriitori terminați tot în escu — Ionescu, Gavrillescu etc., ca aceștia să eternizeze cântarea poeziei.

Mai dăunăzi citesc: apariția revistei »Traian Demetrescu«. Și cum nu am vremea totdeauna a mă gândi la acei frați de condei, mă gândii la viața lui »Trandem«, la viața lui zbuciumată, la desgustul ce l-a avut în suflet și cum a murit, neînțeles. Și nerăbdător am cumpărat numărul 1. Decepție, blăstăm! Tot acești bolnavi de literatură s'a agățat de numele care înfățișează arta literară foarte delicată, și-i profănează memoria, în nebunia lor, gândind că aduc o lumină de recunoștință în jurul lui »Tradem«. Auziți Dimitrie Orfănescu, scrie! Probabil un băiet de băcănie, un colaborator al »Duminecii«. Și pe acești bolnavi, vine de-i i-a supt mantia ocrotitoare, macabrul di Macedonski. Macedonschi, acest sfinx din Ploiești, care neavând alt deuseu literar, și-a găsit a reprezenta arta prin »stălpii de cafenele«. Sic transit... Mărcuța.

Tipografia „Tribuna“

Proprietar: GEORGE NICHIN
Arad, str. Deák Ferenc 20

Rugăm pe toți abonenții, să binevoiască a lăți „TRIBUNA“ în toate părțile, că numai așa putem lupta spre binele neamului românesc!

Cereți „TRIBUNA“ la cafenele, la casine!!

Cereți un număr de probă!

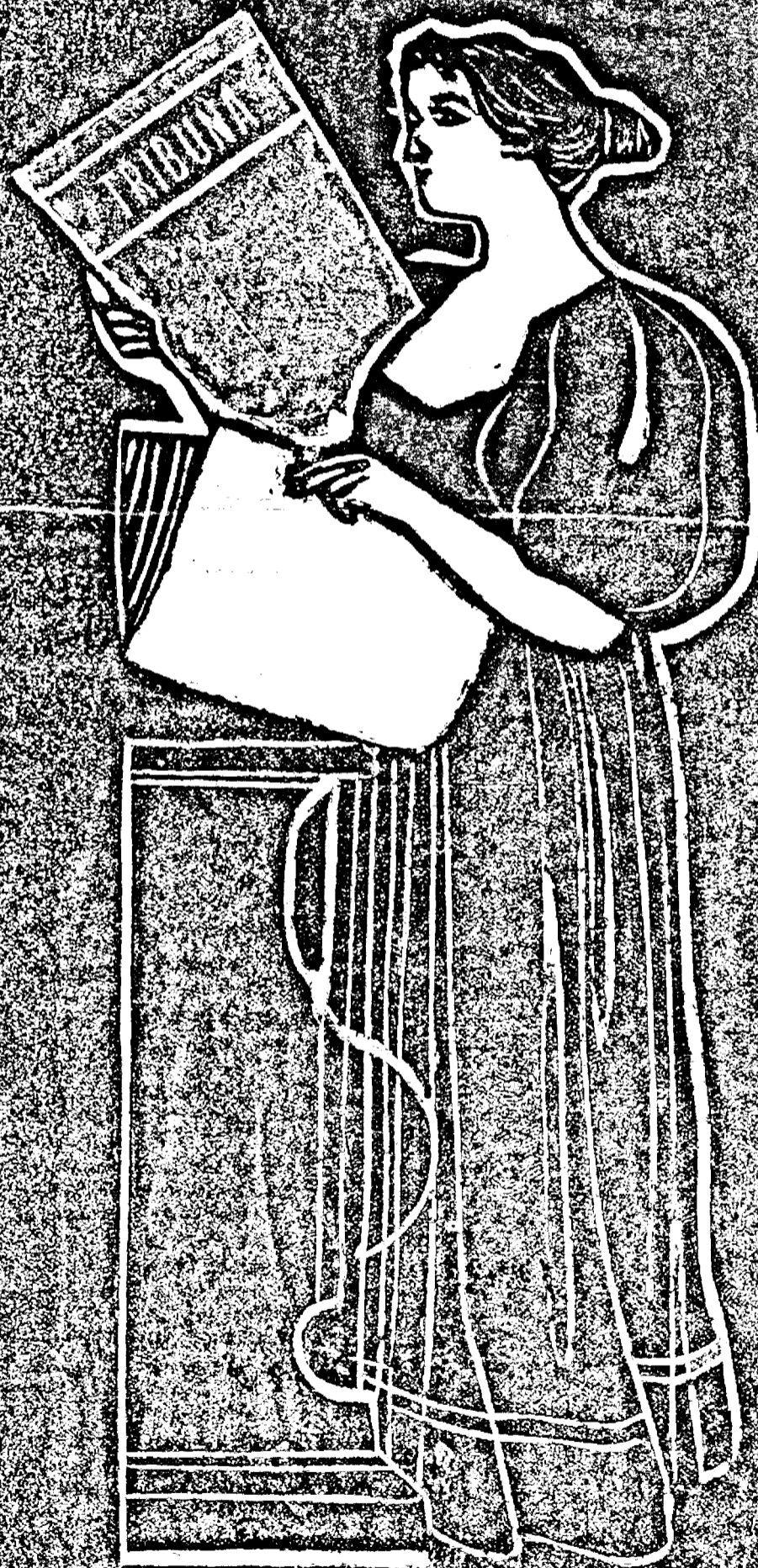
Abonamentul se vede în fruntea ziarului!!

Băncile românești, Oficiile parohiale, advocații, comercianții, măestrii, preoții, învățătorii se nu dea banii la străini pentru tipărituri, ci se procure toate cele de lipsă la Tipografia „TRIBUNA“, unde se fac tot felul de tipărituri dela cele mai mici până la cele mai mari, fine și pe lângă prețuri moderate.

Tipărituri și opuri putem face în ori ce limbă!

Pentru ziarul „Tribuna“ anunțurile le primește Administrația pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Să sprijinim instituțiunile românești!!

de ce informațiile »Minervei« sunt mai nedemne, cu atât mai condamn-

clasă număr într'un loc mai retras o informație care ne pune iarăși pe

Lupta constată cu regret, că poporul românesc suferă foarte mult pe urma nesiguranței guvernului. Poporul e aruncat când de-o parte, când de alta, fără a ști cu care partid trebuie să se alăture.

Nam văzut în »Lupta« o astfel de încredințare și dacă totuși ar fi fost, trebuia să fie însoțită de comentariile necesare, pentru ne putem închipui o gazetă, care ar fi trebuit să arunce în spatele guvernului nostru a astfel de acuza.

Poporul nostru este conștii de chemarea guvernului. El își are vederile concentrate în o direcție și cunoaște în toate amănunțimile ei, ținta luptelor noastre.

Doar ne sunt zbuciumările zadarnice ale Moldo-vanilor, trâmbișările de fericire ale unora și dovadă ne sunt străduințele de moderare ale moderatilor, de a abate poporul pe calea lui cea dreaptă.

Cari cunoaștem sufletul poporului român, iubim, putem exclama cu regele nostru: »că mai curând s'abate soarele din cer decât neamul acesta dela calea dreaptă care sânt sămănate nădejile lui sfinte, căci de spinoasă ar fi această cale.

Știri telefonice.

Dela corespondenții noștri. —

Mersul crizei.

Budapesta, 15 Octombrie. Cât de neputincioasă și neîncreștinată se învederează din multele discuții ce se urzesc zilnic ca să se destrame guvernul. Lumea politică s'a frământat azi încă o dată în jurul cabinetului de împăciuire al lui Wlassics. Kossuthiștii, și îndeosebi grupul lui Kossuth și Apponyi de a infiripa o nouă coalițiune în jurul Wlassics, se sfarmă în fața rezistenței cerbicioase a adherenților băncii. Anume nici nu vor să audă despre o nouă apropiere între constituționali și kossuthiști. Planul guvernului lui Jusih e să se trăgăneze soluțiunea definitivă a crizei până la sfârșitul anului și atunci să se facă asupra cercurilor din Viena o presiune întru îndreptarea stării de ex lex, care atunci va deveni iminentă.

Wlassics a declarat că nu va încerca nici o acțiune până nu li-se vor da garanții suficiente despre un plan solidar al deputaților kossuthiști și constituționali, căci numai astfel întreprinderea sa ar putea să aibă un caracter parlamentar. Succesul guvernului Wlassics, dat fiind abizul de patimi dintre kossuthiști și constituționali, e ab ovo exclus. Kossuth și Apponyi au încercat să înduplece în fața guvernului Wlassics pe mai mulți fruntași ai guvernului 48 ist, silințele lor însă au eșuat definitiv.

Cabinetul baronului Josika.

Budapesta, 15 Octombrie. Din sursă neconfidențială s'a răspândit azi vestea că dacă nu va fi posibilă combinațiunea cu Wlassics, se va face o încercare de a forma un cabinet cu baronul Samull Josika, fost ministru a latere în cabinetul Bánffy. Josika mai vorbește în cercurile guvernamentale despre posibilitatea unui guvern așazis războinic, în frunte cu Carol Hieronymi.

Audiența lui Wekerle.

Budapesta, 15 Octombrie. Ministrul președinte Wekerle a plecat azi după amiază la Viena, ca să se înfățișeze mâine în audiență la împăratul.

Wlassics nu va forma cabinet.

Budapesta, 15 Octombrie, seara la 10 ore. — Wlassics a declarat azi după amiază unui personaj politic, în auzul reprezentanților presei, că a renunțat la planul său de a forma un cabinet de împăciuire. Intrebat asupra motivului, el a răspuns: »N'am nici o poștă pentru asta — și repet, că ce mă privește pe mine combinația urzită în jurul meu, e abandoată.

Primul ministru austriac obsedat de cehi.

Viena, 15 Octombrie. Cu ocazia audienței de ieri a unei deputațiuni cehesti la baronul de Bienert, a avut loc un incident penibil. Deputațiunea a cerut dlui Bienert să intervie în contra sancționării legii despre limbă. D. Bienert a răspuns că nu poate promite nimic în chestiune. Atunci redactorul ziarului ceh »Viden'ki Denik« a făcut observația, că dacă nu vor conțeni persecuțiunile împotriva cehilor în Austria de jos, iritația spiritelor va crește acolo tot atât de primejdios ca în Galia pe vremea când a fost omorât guvernorul Potocky.

Bienert, fierbând de indignare a exclamat: »Atunci mai bine luați-mă pe mine de gât!« — și a plecat.

Incidentul a turburat adânc spiritele și de altfel atât de iritate între nemți și cehi.

Manifestații contra Spaniei în Budapesta.

Budapesta, 15 Octombrie. Socialiștii au convocat o adunare monstră pentru a infiera sistemul reacționar din Spania, a cărui victimă a fost bătrânul luptător republican Ferrer. Uciderea lui Ferrer a revoltat viu pe muncitorii și pe intelectualii din capitală. Eri și azi au avut loc manifestații înaintea consulatului spaniol și înaintea redacției ziarului clerical »Alkotmány«.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 15 Octombrie n. 1909.

— **Cavalerism unguresc.** Corespondentul nostru din Sibiu ne scrie următoarele: Azi, Joi, s'a petrecut o scenă caracteristică la cafeneaua Habermann. După reprezentarea dela teatrul municipal, o mare parte a publicului românesc s'a dus la cafeneaua asta, unde strălucitele costumuri naționale ale domnișoarelor și doamnelor au atras năcazul mai multor patrioți din cafenea. Ei au pus pe lăutari să cânte marșul lui Rákóczi și cântecul lui Kossuth ca o manifestație împotriva costumului și a publicului românesc. Trebuia evitat scandalul, fiind și dame în societate. Oaspeții români au preferat deci să părăsească localul, lăsând terenul pe seama »cavalerilor« patrioți cari manifestaseră împotriva unor femei. E însă dureros de caracteristic cum neamul lui Árpád — Moise a început să se obrăznicească până și în Sibiu.

Nu se găsește nimeni care să-l facă a-și cunoaște lungul nasului — coroiat?

— **Audiența unei femei la împăratul.** Femeia Maria Tropsch, văduva unui zidar a fost primită de monarhul nostru în audiență privată. Dna Tropsch a fost martora momentului aceluia sinistru, când împăratul Francisc Iosif era să cadă

victima cușitului, unui croitor ungur — Libény — la 1853.

Ea e în vârstă de vr'o 70 ani, dar destul de robustă.

Cu ocazia aceasta dânsa a povestit împăratului amănunte de-ale momentului aceluia destul de critic.

Se știe, că pe locul unde s'a comis atentatul, s'a ridicat o biserică, unde d-na Tropsch își face zilnic rugăciunile.

— **Centenarul mitropolitului Șaguna în Arad.** Tinerimea dela institutul ped. teol. din Arad aranjează din incidentul »Centenarului Șaguna«, Duminecă în 4/17 Oct. a. c. în sala festivă a institutului o sedință festivă publică, la care invită cu toată onoarea publicul românesc. Intrarea e liberă. Inceputul la 3 $\frac{1}{2}$ ore d. a.

Programa: 1. »Imnul lui Andreiu« de D. Cunțan, executat de corul institutului. 2. »Discurs comemorativ« de Dr. Iustin I. Suciu prof. sem. 3. »A serii oră bate« de I. Vidu, executată de corul institutului. 4. »O mamă« de M. Eminescu, decl. de Teodor Baloșiu ped. c. IV. 5. »Legendă« de H. Wieneawsky, solo de vioară executată de Adrian Popescu teol. c. III. 6. »Rugămintea din urmă«, de Coșbuc decl. de Melenție Șora teol. c. I. 7. »Serenadă« de R. Schubert. solo de vioară, executată de Adrian Popescu teol. c. III. 8. »Glossa« de M. Eminescu, decl. de Iosif Chișiu ped. c. IV. 9. »Marș ostășesc«, de E. Mandyceschi, executat de corul institutului.

— **Telegrama presei engleze către regele Alfonso.** Redacțiile tuturor ziarelor engleze din Londra au trimis următoarea telegramă regelui Spaniei:

Subsemnații, cari știm că Ferrer și-a jertfit viața și averea sa pentru educarea poporului și pentru libertate, că din greșeală e acuzat cu organizarea revoluției din Barcelona și că executarea lui va fi o pată pentru onoarea Spaniei, vă rugăm în numele dreptății și al umanității, ca să interveniți pentru anularea sentinței.

— **Logodnă.** D. Nicolae Olar contabilul institutului »Zlăgneana« și d-șoara Veturia Radeș, logodiți. Zlagna, 12 Octombrie 1909. Sincere felicitări.

— **Foc în teatrul din Botoșani.** Se anunță din Botoșani că ieri noapte la ciasul 11 $\frac{1}{2}$ a izbucnit foc într'un teatru al orașului. Nenorocitul accident a produs o panică teribilă în public, și a avut urmări foarte triste: Motorul electric care providea sala de spectacol și scena, cu lumină a explodat fără de veste și într'o clipă a acoperit întreaga scenă într'o mare de flăcări. Toată lumea, zăpăcită de spaimă a rupt-o la fugă spre ieșirea teatrului, care din nenorocire era una singură la intrarea cea mare. Multe femei și copii au căzut în cale iar lumea a trecut peste ei fără să i bage în seamă, călcându-i și zdrobindu-i fără milă. Puțini au ajuns în liber, dar cu hainele făcute praf, aproape gol. Spectatorii dela galerie văzându-se încunjuțați de flăcări au sărit în stradă — schilodându-se.

O copilă de vre-o 18 ani a căzut la intrare, iar lumea care grăbea să scape cât mai repede a zdrobit-o în picioare. Numai târziu au băgat de seamă și a fost ridicată în stare de înconștiență — cu membrele frânte — și transportată la spital. Leziunile suferite de dânsa sânt așa de grave încât nu mai e nici o nădejde pentru scăparea ei.

— **O foaie pentru țărani la Văleni.** »N. R.« în numărul său dela 2 Oct. aduce vestea îmbucurătoare, că cu începerea anului nou va eși la Văleni o foaie și pentru țărani. Aceasta idee e cu atât mai frumoasă, cu cât bietul țaran de dincolo pe lângă lectura bisericească, furnisată de evrei în dialectele și stilul cel mai ciudat — n'aveau altă hrană sufletească.

Foaia bllunară a dlor Sadoveanu și Artur Govei — Răvașul Poporului — e numai o publicație economică și nu țintește dorința noastră de a împreuna sufletul țaranului nostru cu al celui din România.

Foaia cea nouă cred că va cultiva aceasta parte esențială a vieții noastre etnice.

Iată de ce ne simțim datori a da acestei idei a dlui Iorga tot sprijinul nostru moral.

— **Congresul Aromânilor** au hotărât în adunarea dela Bitolia ca pe viitor limba predată tinerilor în școli să fie cea aromânească.

— **Hymen. Dșoara Naneta Novacescu și d. Simeon Popescu** căsătorii. Cacova la 3 Octombrie.

— **La lista advocaților**, publicată de noi este a se adauge la Bistrița Dr. Iuliu Pop, și a se șterge la Ceu Dr. Iuliu Pop, care e ungar.

— **Un roman ale cărei ficărei capitole sunt scrise fiecare de alt autor.** În curând va apare la Berlin un roman foarte interesant scris de cei mai renumiți romancierii germani.

Fiecare capitol e scris de alt autor.

Editorul a fixat 66 premii pentru acei cari vor ghici de cine este scris fiecare capitol.

— **Grevă în Roma.** Din Roma primim știrea că societatea muncitorilor a declarat greva generală. Toate atelierile industriale au încetat de a mai funcționa. Autoritățile au luat măsurile de lipsă pentru a preveni eventualele turburări.

— **Iarăși ceartă pentru Polul Nord.** New-York. — Peary publică azi motivele pentru care a susținut că Cook n'a ajuns la Polul Nord. El s'a întemeiat pe declarațiunea celor doi exchimoși, cari l-au însoțit pe Cook. Afară de aceasta, tatăl nuia din exchimoși au părăsit pământul uscat numai de o zi. Spre Miază zi deia Subbori ei, au ajuns la o apă pe care n'au putut o trece. Din cauza aceasta s'au dirijat apoi spre apus, revenind spre a petrece iarna la Capul Sparbo. Deci la atâta se reduce pretinsa descoperire a Polului Nord de către Cook. Peary spune că el n'a influențat de loc asupra exchimoșilor.

— **Un hambar sătesc în Bucovina.** Din Cernăuți ni-se scrie: Frații încep să trezească ochii față de nemiloasa împilare ce li-se face de către amestecul de naționalități de aici și așa lucrează din răspuțeri pentru desrobirea economică. Un pas s'a început a face, numai ar fi de dorit ca acest sfânt început să fie imitat cât mai mult. Așa gospodarii țărani din comuna Costâna, încă din anul trecut au făcut o asociațiune pentru vânzarea vitelor în comun, care dă roade foarte frumoase. Acum au înființat un hambar sătesc unde tot în comun vor aduna recolta cerealelor și o vor vinde direct pieților mari fără a fi înșelați de acei cari cutreeră țara și trăiesc din bieșug pe spatele țărănimii.

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumi, săpunuri, peni de dinți, prafuri de dinți, ape de gură, prafuri pentru dame, Cremă de obraji, cosmeticiuri, spongii și instrumente de gumă.** Toffelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui *Burger Frigyes* cu firma: »la un corn« în *Kolozsvár*.

x **ACHILLES.** Dacă vă asudă picioarele cum-părați o sticlă de »Achilles«, care oprește orice asudare și depărtează mirosul greu de picioare. Întrebuințarea este simplă, modul de întrebuințare se aclude la fiecare comandă. Se poate căpăta, dela preparatorului: Dobay Kálmán, droguist în Bichișciaba (Békéscsaba). Magazin principal în Arad: Drogueria lui Nestor Hanzu; în Budapesta: Farmacia lui Török József Király u. 12 și Andrassy-út 26. Prețul 1 cor.

Economie.

Piața grânelor din Aradul-nou.

15 Octombrie 1909.

Nici în dricul verii n'am putea dori o vreme mai priincioasă decum avem acum. E de prisos

să mai spunem că o vreme ca cea de acum e minunată pentru starea agricolă. Cursul pieții e stabil.

S'a vândut azi:

grâu 800 mm.	14.10—14.30
orz 100 mm.	9.10—9.20
ovăs 100 mm.	7.10—7.20
secară 100 mm.	6.70—6.80
cucuruz 600 mm.	5.10—5.30

Prețurile sunt socolite în coroane și după 50 kg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 7 Octombrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 klgr. a fost următorul:

Griu nou	
De Tisa — — — — —	28 K. 35—28 K. 70 fil
Din comitatul Albei — — —	28 » 15—28 » 60 »
De Pesta — — — — —	28 » 45—28 » 80 »
Secară de calitate I. — — —	19 » 50—19 » 65 »
Secară de calitate mijlocie	19 » 30—19 » 50 »
Orzul de nutreț, calitate I.	15 » 20—15 » 60 »
Ovăs de calitate I. — — —	15 » 50—15 » 80 »
Ovăs de calitate II. — — —	15 » —15 » 40 »
Cucuruz — — — — —	15 » 50—15 » 70 »
Bănățanesc — — — — —	28 » 55—28 » 95 »
De Bacica — — — — —	28 » 55—28 » 95 »

BIBLIOGRAFII.

A apărut:

»Biblioteca pentru toți« Nr. 499. *Bătrâneța*, traducerea cunoscutei lucrări filosofice a marelui savant Elie Metchnikoff, »Despre bătrânețe«. Se știe ce răsunet a avut scrierea lui Metchnikoff și mai ales studiile sale asupra neamului omenesc, apărut acum cinci ani. În ele savantul dela Institutul Pasteur din Paris, se ocupă de cauzele bătrâneței și de rețeta prin care viața se poate prelungi și omul poate înlătura greutatea și mizeriile.

Lucrarea tipărită acum în »Biblioteca pentru toți« e o conferință a lui Metchnikoff în care singur autorul rezumă teoriile lui care au făcut atâtă șgomot. Prețul 30 bani de vânzare la mai toate librăriile din țară. Catalogul complet al acestei Bibliotecii a se cere la librăria editoare Leon Alcalay — București.

A apărut »Lucafărul« Nr. 20, închinat întreg amintirii marelui Arhiepiscop Șaguna, cu următorul sumar:

I. Borcia, Proorocul (poezie). Dr. I. Lupaș, Un centenar dela nașterea mitropolitului Șaguna. Gh. Tulbure, Mitropolitul Șaguna ca scriitor bisericesc. Maria Cunțan, Pentru lege (poezie). Dr. I. Lupaș, Audiența lui Șaguna la împăratul I. Bărsan, Sonet (poezie). * * Din corespondența lui Șaguna. I. L. Un articol politic scris de Șaguna. Vidu Rusmin, La noi (poezie). Vasile Stoica, Pornește-acum... (poezie). Pompiliu Popa Din popor (poezie). Dăni de seamă: Dr. I. Lupaș: Mitropolitul Andreiu Șaguna — monografie istorică (E. Hodoș). Gh. Tulbure: Activitatea literară a Mitropolitului Șaguna (T). Cronica: Cursurile de analfabeți. † Gr. G. Tocilescu, † George Mocianu. † Gh. Kernhach. Știri. Poșta Redacției. Bibliografie. Ilustrațiuni: Casa în care s'a născut Șaguna (Mișcolț, Ungaria). Andreiu Șaguna la venirea sa în Ardeal ca vicar general. Șaguna pe la anul 1864. Șaguna pe la anul 1870. O audiență în Burgul din Viena.

Poșta Redacției.

Carol Lazar. Regretăm că raportul d-voastre a sosit prea târziu. Scrieți-ne și cu alte ocazii căci ne plac observațiile ce faci.

I. Răhăian. Icloda. Am primit 18 cor. abonament până la 1 August st. v.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cons.

Se caută

un sot

la o întreprindere cu viitor cu 3—5000 coroane. Bani sunt. Respectivul poate conta la an de 5—6000 coroane. Ofertele să post-restante în Kolozsvár (motu »Agricola«.

Specialități de haine pretești și bărbătești

IOSIF DRAGAN

atelier de croitorie engleză
» pentru domni »

Oradea-mare - Nagyvárad

Nagy Sándor u. 1.

(Lângă prăvălia Cziller).

Cea mai ieftină sursă de cumpărare a on. inteligențe rom nești din Oradea-mare, com. Bihorul și din comitatele vecine. Executare elegantă, conform gustului și după modele. Specialități de material englez, s oțian, de Reichenberg și din țară. Condițiuni de plătare favorabile, după modul din străinătate. În provincie la doîntă — — merg personal. — —

Asudarea mânilor!
Asudarea picioarelor!
Asudarea subțioarelor!

încetează în decurs de o oră
dacă folosim

„Sudoran“
a lui Molnár.

Copiile epistolelor de recunoștință sunt autentificate de notarul public:

Stim. dle farmacist! Medicamentul »SUDORAN« comandat dela Dta, vă mărturisesc, e bun și mă folosesc. Primiți mulțămitele mele. Custimă Conf. S. P.

On. d. Molnár János, farmacie la »Duhul sfânt«, Szombathely. Nu pot întrelăsa ca să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale »SUDORAN« contra asudării picioarelor și subțioarelor are efect surprinzător și e nevătmător și cu conștiința liniștită îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. căp. inetr., R.

St. Dle! Din »SUDORAN«, leac contra asudării picioarelor, mânilor și subsuorilor am procurat încă pentru 3 persoane, și întrebându-i despre rezultat, l-au laudat foarte. Cu stimă A. S. învățator, Gy.

St. Dle apothecar Molnár! Răspunzând la cartea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru »SUDORANUL« d-tale. Pentru că și eu am suferit în mare măsură de asudarea picioarelor și după două massage m'a trecut de tot. Am mântuit și alții mulți cu produsul d-tale și te rog să-mi mai trimiți 2 sticlute — și acestea pentru alții. Am rămas cu stimă G. K. ospătar S.

St. Dle apothecar! Am primit »SUDORANUL« comandat, contra asudării de picioare, mâni și subsuori. Credemă, că cine-l folosește după receta prescrisă, îl aیل de neprețuit. Custimă F. E. coafar, F.

Așa zisul »SUDORAN« contra asudării de picioare, mâni subsuori, pregătit de d-voastră, are un efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din patrie, ci și străinătății, întrucât »SUDORANUL« întrece mult toate fabricatele străine, de cari m'am folosit până acum. Iți datorez mulțămită, că m'am scăpat de boala nepăcută. Salut R. A. învățator A.

Se poate comanda la pregătorul

Molnár János apothecar în Szombathely.

Prețul unui flacon 1 coroană 30 fieri.

dacă se trimite suma înainte, porto-franco.

Numai »Sudoran« provăzut cu marcă să se primească

Vânzare de moșie!

tenitorii lui Iosif Hoch, anunță că sînt și a-și vinde moșia prin licitațiune, celui care ar oferi mai mult, avînd în vedere că la licitația din 15 Aprilie a. c. re cumpărase moșia, n'a putut satisfacțiilor luate asuprași.

La licitațiune se va ținea în 15 Noembrie st. n. 1909, la 10 ore a. m. și asupra următoarelor obiecte:

Bucata de pământ parcelată amintită în planul de parcelare și ofertul de vânzare a apărut în „Foaia economică Transilvania” (Landwirtschaftlichen Anzeiger für Siebenbürgen) la 13 Decembrie Nr. 50, aflătoare în hotarul comunei cu excepția parcelelor 5, 6, 8, 10, 11, 15 și 16, care au fost lăsate afară. Ofertul de vânzare are o suprafață de 1373 stângini.

Bucata de moșie parcelată și amintită în foaie organ și aflătoare în hotarul comunei Burberg, cu o suprafață de 78 cat. și 45 stângini.

Bucățile designate în planul de parcelare și ofertul de vânzare sub titlul „Pășuni și Vii de vânzare”, aflătoare în hotarul comunei Bell, și cu un teritor aproximativ de 100 jugăre cat., care e foarte potrivit pentru pășune ori plantații de cereale de prezent e pământ arător și

Pământul aflător în hotarul comunei Bell, pe plaial „Sub țarmure” constă din două goare și livezi cu un teritor aproximativ de 22 jugăre cat. și 292 stângini.

Grădina „Burggarten”, în intravilan cu un teritor de 3 jugăre cat. și 600 stângini, cu pomi roditori.

Moșia ce se va licita se poate vedea în planul de parcelare și ofertul de vânzare.

Informații asupra prețului și condițiilor licitației — a căror primire se vor cere înaintea începerii licitațiunii prin scrisura proprie — se pot lua dela

Heinrich Wagner,

proprietar în Bell (Bolya),
(comitatul Nagykökű ö).

MESCH FERENCZ,

urmașul lui STAMM EDE.

Atelier de mașini de cusut și biciclete
în TEMESVÁR, strada Merczi 4.

Are magazin de mașini de cusut orig. PFAFF de toate mărimile și cu prețurile cele mai moderate.

ramofoane și Patefoane disponibile precum și de cele fără diapazon. — Mare magazin de **Goarne** (ramofoane). — **Preț-curent gratuit.** Comenzile se pot face și pe comandă la favorul de a solvi prețurile în rate.

Telefon nr. 459.

„ZLAGNEANA”

Institut de credit și economii societate pe acții în Zlagna.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „ZLAGNEANA” societate pe acții, se convoacă prin aceasta la o

adunare generală extraordinară,

conform § 16 din statutele societății, conform deciziunii adunării generale a XI-a dela 20 Februarie st. n. 1909 și conform deciziunii direcțiunii din ședința plenară ținută în 9 Octombrie 1909, pe **Sâmbătă, 6 Noembrie 1909 st. n.**, la orele 11 a. m., în localul școlii gr. or. din Zlagna, cu următorul

Program:

1. Stabilirea numărului acțiunilor subscribe în a II-a emisiune și a sumei plătite în comptul acestora.

2. Modificarea statutelor.

Acei domni acționari, cari voiesc a participa cu vot decisiv la adunarea generală, sunt poștiți a-și depune, conform § 22 din statute, cel puțin cu 24 ore înainte de adunare, acțiunile scrise pe numele lor, repective pe numele acelora, pe cari li reprezintă precum și documentele de plenipotență la casa societății în Zlagna. Acțiunile se pot depune până în 5 Noembrie a. c. și la „Albina” în Sibiu, la „Victoria” în Arad, la „Făgețana” în Făget, la „Auraria” în Abrud, la „Detunata” în Bucium, la „Buciumana” în Bucium-Poeni, la „Geogeană” în Geogăni, și la Dr. Emanuel Doctor în Viena.

Zlagna, la 9 Octombrie 1909.

Direcțiunea.

Hotel de arândat.

Institutul de credit și economii, societate pe acții „Ardeleana” din Orăștie dă în arândă cu începerea din 1 Ianuarie 1910 pe 6 ani.

„Hotelul central”

situat în mijlocul orașului și aranjat după toate recerînțele timpului modern, care formează proprietatea sa.

Arândarea să va face pe cale de licitație sub următoarele condițiuni:

1. Reflectanții au să-și înainteze ofertele lor în scris, provăzute cu un vadiu de 600 cor. cel mult până în 31 Octombrie a. c.

2. Arândă anuală e minimum cor. 6000 plătită în patru rate trimestrale anticipate.

3. Arândătorul are să depună la încheierea contractului o garanție, în hârtii de valoare acceptate de Direcțiunea institutului, sau în bani gata, jumătate din arândă anuală.

4. Direcțiunea institutului își rezervă dreptul a primi ofertul ori-cărui dintre oferenti și a hotări în privința aceasta cel mult până în 15 Noembrie a. c.

5. Licitația se va ținea în 1 Noembrie a. c. Informațiuni detaliate să dau verbal și în scris ori când dela institut.

Orăștie, la 10 Octombrie 1909.

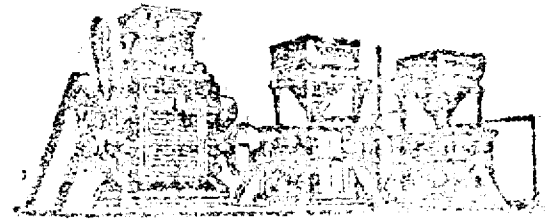
DIRECȚIUNEA

Institutului de credit și economii „ARDELEANA” societate pe acții.

Martin Droszt

Iemnărie de mori și edificii.

Biserica-Albă, (Fehértemplom) str. Petőf: nr. 63

Se recomandă pentru lucrări de mori și de edificii cari cad în banșa lui, d. e.

Construcție și reconstrucție de mori de apă, aburi și cu motor, mori înalte, semi înalte și plane, mai departe tot felul de montări complete de curățit, meșteri de cernut și mașini automate pentru amestecarea făinei etc. se săvârșesc prompt și corespunzător tuturor împrejurărilor.

Se primesc tot felul de mașini usate pentru renovare și reconstrucție. Tot asemenea se primesc lucrări de construcțiuni, aranjarea locuințelor, a prăvăliilor, biurourilor și școlilor cu prețuri favorabile.

La dorință trimite desenele de plan și proiect de buget.

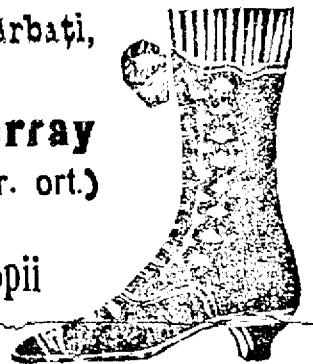
Bolezni Károly,

pantofarie pentru bărbați, femei și copii,

Arad, str. Forray

(în casa bisericii gr. ort.)

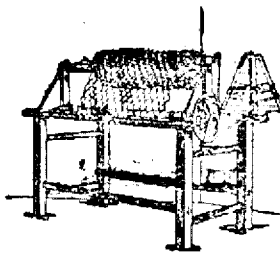
Ghete gata pentru copii
manufactură proprie.

Am onoare a aviza Onor. public că în pantofaria mea (str. Forray în casa bis. rom.) să pot căpăta ghete pentru copii gata, făcute din cel mai bun material și pe lângă prețuri fixe avantajoase.

Mă angajez mai departe a face la comanda, și după măsură orice fel de ghete pentru bărbați, femei și copii, dela cele mai simple până la cele mai fine și moderne, din material bun, execuție frumoasă și pe lângă cele mai avantajoase prețuri posibile.

Pregătesc repede și punctual tot felul de căpătări și tălpălituri.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Primlucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimit gratis și franco.

— Premiat la 6 expoziții. —

Prima fabrică ardeleană de calapode pentru pantofari și cizmari a lui

GEORGE UHRIN, Brassó

Korház-utca 66.

Se recomandă în atențiunea tuturor pantofarilor, cizmarilor și comersanților ca pregătiți or de cele mai bune și solide calapode din lemn uscat și foarte trainic, după toate modelele în formă frumoasă; nu altcum și pentru picioare bolnave. La comanda din provincă să se alăture un pantofar sau o cizmă.

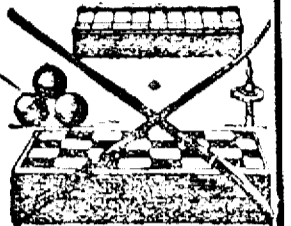
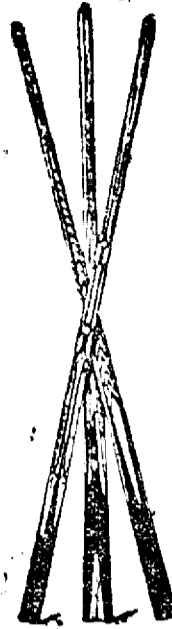
Comanda din provincă se execută foarte grabnic. —

Weisz Géza

fabrică de daci pt. biliarde, cheiuri și bile pt. biliard
Budapesta VII, strada Akácza Nr. 61.

Pregătește tot felul de cheiuri și bile veritabile de fildeș, ține în depozit cele mai bune cheiuri, bile veritabile de fildeș, șacuri, domino, bile „Lignum Sanctum” și păjnuș de lemn de carpin.

Primește spre reparare cheiuri și bile de fildeș și ambră cu prețuri moderate pe lângă executare solidă și cu punctualitate.

15 Octomvrie.

15 Octomvrie.

Prima fabrică de nisip, peatră de var și stingătoare de var din Perjámos.

Fiiala arădăză

pe piața Óvár-tér. se va deschide la 15 Oct. a. e.

Comanda se primesc deja în cancelaria fabricii din

:: :: Arad, Óvár-tér, la :: ::

RÖSER MIHÁLY és Társai.

15 Octomvrie.

15 Octomvrie.

Succesorul lui DERNER GYÖRGY

ROTH JÁNOS

BRAȘOV—Brassó, Felső-uj utca 28.

Se recomandă ca lăcătar—mașinist, întreprinzător în toate afacerile de lăcătarie la edificii și alte întreprinderi. Pregătește pieptene pentru pieptenirea lânii și a caierelor, precum și toate mașinările pentru torsul și despănatul lânii. Mai departe reparază mașinerii de moară și le — — — ajustează cu elopotele electrice. — — —

Organizație solidă, promptă și pe lângă prețuri moderate.

Fond. în a. 1858.

Nr. telef. 459.

MÜLLER J. és FIA

curățitor chimic de haine și fabrică cu aburi pentru spălătul rufelor în ARAD.

Fabrică și birou: Thököly Imre-u. 40—42.

Localuri pentru primirea de rufe și haine:
József főherceg-ut 11. — Farray-utca 26. —
Asztalos-Sándor-utca 2—3.

Localuri în provincie:

Deva, Brașov, Alba-Iulia, Sighișoara, Hunedoara, Orăștie, Odorheiu.

Facem cunoscut on. public că fabrica noastră renumită pentru curățirea chimică, vopsitorie de haine, precum și pentru spălătul rufelor cu aburi, de 50 de ani de existență, am mărit-o și am instalat-o cu mașinile cele mai moderne și astfel concurează nu numai cu fabricile de acest soi din țară, dar și cu oricare din străinătate.

Curățim chimice și vopsim orice haine bărbătești și femeiești, paltoane, haine pentru copii, fără a le descoase, pânze de mobile, perdele, cusături, dantele, mânuși, tapete etc. etc.

În fabrica noastră de spălat cu aburi, provăzută cu mașini excelente, cu excluderea materiilor stricăcioase rufelor, spălăm orice albituri, dar cu deosebire gulere, manșete, cămeși etc. cari călcați cu mașinile noastre cele mai moderne, capătă un lustru foarte frumos. Mulțumind on. public pentru sprijinul de până acum, rugăm pentru încredințarea și pe mai departe

Cu distincă stimă

MÜLLER J. és FIA.

— Comanda postală se efectuează grabnic și conștițios. —

Serviciu prompt și conștițios.

TOTI SE MIRA

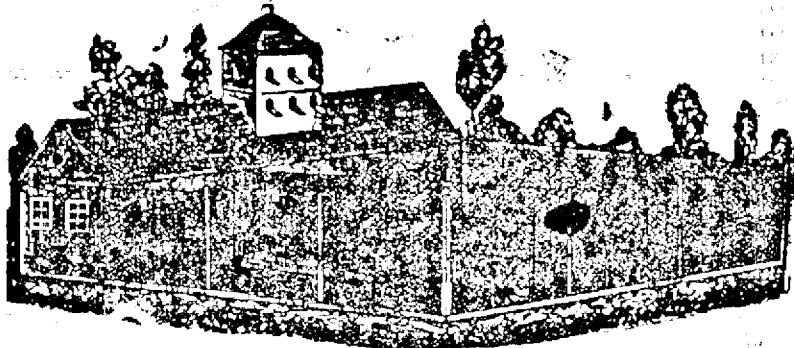
o pompă de mână contra focului.
cea mai nouă invenție brevetată

Ca primul ajutor în caz de primejdie e prețuită și pentru aceea, că are o construcție ușoară, condiționează apă puțină și o poate trebuința ori și cine. Apoi e ușoară circa 1/2 kgrm. Se poate folosi și la udatul grădinilor. Prețul 20 cor. Spedarea se face numai cu rambursă.

Se trimite însă suma de 21 cor o prețeste franco. Se capătă la tinichigiu
TRAXEL I.
UGOJ, strada Nedelko nr. 17.

Neubauer János

fabricant de funii, țesături, de grilajuri, de site și saltele de sârmă.
DEBRECZEN.

Recomandă preparatele sale de sârmă ca: țesături de sârmă din aramă fer și ținc are în depozit pentru mori fabrici și scopuri agricole. Recomandă sita de ventilitat sistem Bachler. Pregătește țesături de mână și fabrică la îngrădit de grădini, curți de galițe, sită de sârmă cu ramă de fer la lucrări de pământ, nisip, petriș ș. a. Apărătoare de scântei la locomotive, mori și coșuri de fabrici. Somiere elastice pentru pat și staluri de fer și lemn. Cu un cuvânt tot felul de lucrări ce se țin de aceasta branșă.

CU PREȚURILE CELE MAI MODERATE.

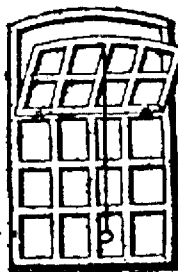
RUDOLF CZECK : urmașul lui :
Julius de Molnár
SIBIU (NAGYSZEBEN) Grosser Ring Nr. 19.

Execută totfelul de icoane artistice.

Platinatipia icoane simple mici și până la mărime naturală. — Picturi renumite cu ulei în toată mărimea, după orice fotografie mică.

Fotografierea copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe, că atelierul acesta în privința mărimei este primul. Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Prețuri moderate. Cu deslușiri servesc bucuros.

GEORG MÜLL & BRUDER,
lăcătar mașinist și de edificii în
ZEIDEN — FEKETEHALOM.
(Lângă Brașov).

Avem un atelier bogat asortat și pe care l-am instalat conform cerințelor moderne și l-am înzestrat cu puteri excelente de muncă. Primesc orice fel de construcții aparținătoare acestei branșe, precum: totfelul de lucrări de edificii, portaluri, schele și gratii de fer, îngrădiri de fer la coridoare, și balcoane, geamlucuri, uși ferestrii de fier, îngrădiri de fier la morminturi, fintini săritoare și ori-ce lucrări de fier și de bas-relief. Apoi executăm tot-felul de îngrădiri cu sârmă, saltele de sârmă la pat (madraturi), și primim spre îngrădire tot felul de mașinării economice de la noi se pot procura în cele mai avantajoase condițiuni. Comandele din provincie se execută prompt.

Vitárius Sándor măiestru de mână-șeril și bandage în
Debreczen, Szent Anna-ut 1.

Recomandă în atențiunea dlor medici și a onor. public prăvălia sa provăzută cu tot felul de bandage artificiale. — Ține în magazin, cărje mecanice, picioare și mâni artificiale, bandaje pentru hernie și pantece, cari sunt mai bune și mai corespunzătoare timpului prezent. — Toate în

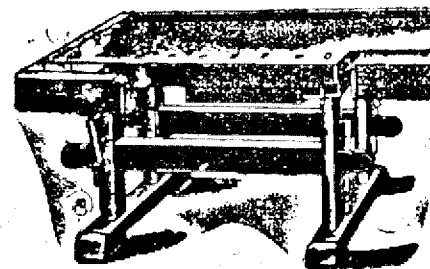
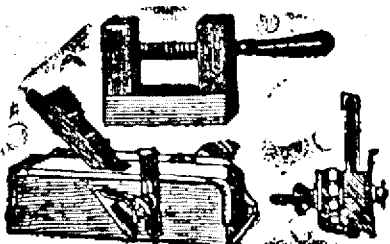

propria manufactură. O experiență câștigată pe terenul Ortohediei în primele fabrici speciale ca cele din Frankfurt, Hamburg, Bruxelles, Viena și Berna, mă pun în plăcută poziție, ca pe on. mușterii, să-l pot servi și la cele mai jingăse și complicate ordine și pretenziuni medicale. Mănuși, și tot felul de instrumente din piele și cauciuc pentru îngrijirea bolnavilor, din cea mai bună calitate, și pe lângă prețurile cele mai ieftine.

VENZEL GYÖRGY,
fabrică de lemnării în
Zeiden — (Feketehalom).

Unealta bună e jumătate lucru!

Se fabrică lavițe pentru gilult, din cel mai bun material de lemn și l-ma de fier, mai departe cele mai bune roabe pentru săpător și căratul petrișului, pe lângă garanție, fiecare bucată să vinde cu cel mai moderat preț.

Cei cari cer cu provocare la ziarul »Tribuna« primesc Catalogul de prețuri gratuit și porto franco.

Comandele din provincie se efectuează prompt și conștiințios.

Grosz Nagy Ferencz,
farmacist. : : Debreczen : : farmacia : :
»Arany egyszarva«

Numai există reumă!

Cine voește să scape de orice soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medici 1 sticlă mare 2.65 Cor. cu îndrumare, 3 sticle mari 6.65 Cor. cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

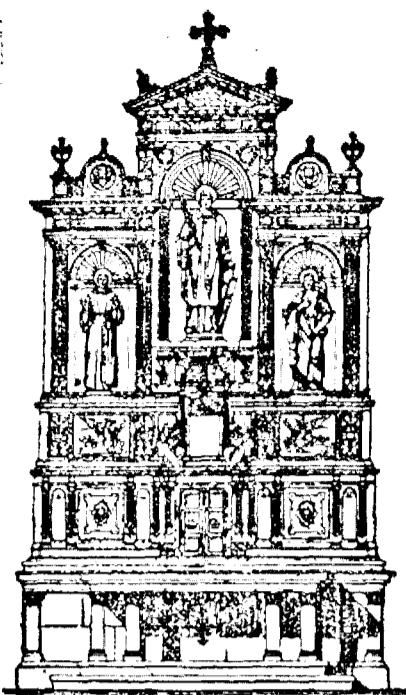
MUSTAȚA E FRUMOASA

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materii neunsuroasă. Efectul se vede foarte lute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fl. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

Medicament pentru văpsirea părului.
In culori blond, brunet sau negru. Efect la moment O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau musta sa o lăsa să albă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și se calcăoare 4 cor.

Cel mai mare institut de industrie artistică bis. din Ungaria.

Lewisch Robert

sculptor și arhitect de altare

— Szombathely. —

Face tot felul de mobilier de biserică, așa ca :

Iconostase și altare — statui de piatră și lemn — amvoane și scaune de spovedanie — sierați Domnului, grotă Mariei de Lour — cristelnițe, icoane de sticlă — sculptură în relief sau pictură — străni — pictură de biserică și altare.

Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Preț-curent, proiect de buget și planuri gratis. Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.

Decorat cu medalie de Argint la Expoziția Română, București 1906.

Onorat Cler român !

Am onoare a aduce la cunoștința mult onoratului Cler Român că, la cererea mai multor domni preoți, cari din inimă curată doresc sprijinirea meseriașilor români, mi-am provăzut subscrisul, depozitul meu cu tot felul de

• Pălării Preotești •

pe cari la comandă, le trimet ori și unde pe lângă prețurile cele mai convenabile. În deosebi recomand modelul nou de pălării de mătase (păroase) făcut de mine după gustul dlui Dr. Miron E. Cristea, care model prinde bine ori-ce față. Cu permisiunea Domniei Sale l-am și numit

„Model Dr. Cristea“.

Este frumos, elegant și de sigur va satisface gustului fiecărui Domn preot acest drăgălaș model.

Tot odată fac cunoscut Onor. Cler Român, că acest adevăratul „Model Dr. Cristea“ numai la mine se poate procura, căci nici nu le este permis la alte firme să facă acest model ci numai mie singur, cumpărând dela alte firme străine aceste pălării va fi numai imitații atât în calitate cât și în format. **Prețul 9 cor. 40 fil.**

Pălării preotești linse calitate fină **7 cor.** Cutia și porto 1 cor. 20 fil., trimit ori și unde cu rambursă sau primind banii înainte, neconvenindu-i vreunui domn preot, pălăria primită se poate înapoia, și momentan restitui paralele.

Fesuri preotești pentru iarnă, prețul **5 cor.**

În speranță că onor. Cler Român va da sprijinul cuvenit unicului pălărier român, și va cumpăra mai bucuros dela firmă română ca dela firme străine, semnez

Cu deosebită stimă :

A. Meșotă,

pălărier român.

Brașov, str. Orfană 3.

BENEDEK SÁNDOR orologier și giuvaergiu -
Cluj—Kolozsvar, Wesselényi M. ut nr. 13. (Lângă banca Coroana.)

Își recomandă asortimentul de giciale cu prețuri foarte mici. Obiecte de salon de arde China în mare asortiment; tacâmuri de masă din argint se pregătesc după prețul curent de zi. **Oroloage** veritabile „Omega“ pe lângă garanție de 10 ani. Serviciu prompt și sol d. Prețurile cele mai moderate. Acei cari cer să provoace la ziarul „Tribuna“ primesc catalogul gratuit și porto-franco acasă.

Comandele din provincie se efectuează prompt și conștient.

orologerie și giuvaergiu în cel mai fin sistem.

Este foarte importantă
pen'ru bolnavi și reconvalescenți folosirea excelentului înăritor de mușchi și oase

pesmetul nutritiv Tropon
(Tropon Nähr-Zwieback)
pregătit din albuș de ou. —
— Se află de vânzare la: —
FRIEDRICH SCHIEB
Sibiu — Nagyszeben
— Elisabethgasse Nr. 12. —

Într'un pătrar de oră nu mai aveți dureri de cap dacă veți folosi renumitele

pastile contra durerii de cap
a lui Rozsnyay.

Prețul unei buc. 20 fil., 6 buc. 1 cor.

Picurii alpini ^{pe-}_{tu} **stomac**
a lui Rozsnyay

ca întăritori de stomac
— sunt nelătecuți. —

Se află de vânzare exclusiv în

Farmacia lui
ROZSNYAY MÁTYÁS
Arad, Szabadság-tér.

Cel dintâlu atelier de pietri monumentale aranjat cu putere electrică.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA măiestru de monumente și pietri de cimitir

Fabricație proprie din marmoră, granit, labrador etc.

Din pietri de mormânt magazina se află în Kolozsvar, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central:

Kolozsvar, Dézsma-u. 21.

Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyszeben, Déva și Hâmpatak.

